

Lika delar
glädje och oro
på stämman

Sidan 4–5

Nu tar Magnus
över rodret
i Lantmännen

Sidan 14–15

Aspen satsar
vidare inter-
nationellt

Sidan 24–25

Groddden

Nr 2
maj 2022

En medlemstidning
från Lantmännen

www.lantmannen.se

Matproduktion i krigszonen

Sidan 8–9

Så påverkas svenskt lantbruk av kriget

Sidan 10–12

Goda råd lyfter vallen

Sidan 18–22

Signerat

REDAKTION

Grodden, Lantmännen, 205 03 Malmö
Tel växel: 010-556 00 00
grodden@lantmannen.com

ANSVARIG UTGIVARE

Jesper Broberg
Tel: 010-556 01 04
jesper.broberg@lantmannen.com

REDAKTÖR

Helena Holmkrantz
Tel: 010-556 06 43
helena.holmkrantz@lantmannen.com

LAYOUT

Jan Reinerstam, Pagarango

OMSLAGSBILD

Växtodlingsrådgivaren Per-Anders Andersson
diskuterar vall med Hans Birgersson på Södra
Mo. Bild: Sofia Ernerot

UPPLAGA

Grodden är Lantmännenkoncernens informa-
tionstidning till ägarna. Lantmännens medlem-
mar (ägare) får tidningen som medlemsförmån.
Upplagan är cirka 32 000 exemplar.
Tidningen utkommer med 6 nummer per år.
Tryckeri: Pressgrannar, Linköping

DISTRIBUTION

Tidningen distribueras som posttidning B
till ägarna. Den distribueras även internt inom
Lantmännen.

ADRESSÄNDRING

Medlemmar: Meddela kundregistret.
Tel 010-556 00 00
cf.ssc.kundregister@lantmannen.com
Övriga: Kontakta redaktören

ANNONSBOOKNING

Mediavalet
Kontaktperson: David Martinez-Lundström
E-post: david@mediavalet.se
Tel: +46 735 699 350

Trycksak
3041 0174

Lantmännen

Lantmännen är ett lantbrukskooperativ och norra Europas ledande aktör inom lantbruk, maskin, bioenergi och livsmedel. Vi ägs av 19 000 svenska lantbrukare, har 10 000 anställda, har verksamheter i ett 20-tal länder och omsätter 45 miljarder SEK på årsbasis. Med basen i spannmål förädlar vi åkermarkens resurser för ett livskraftigt lantbruk. Några av våra mest kända varumärken inom livsmedel är AXA, Bonjour, Kungsörnen, GoGreen, Gooh, FINN CRISP, Korvbrödsbagarn och Hatting. Vårt företag är grundat på kunskap och värderingar som har funnits i generationer hos våra ägare. Genom forskning, utveckling och verksamhet i hela värdekedjan tar vi tillsammans ansvar från jord till bord. Läs gärna mer på www.lantmannen.se.

Lantmännen mot nya höjder

Det är mycket hedrande att få förtroendet att leda Lantmännen som vd och koncernchef in i framtiden. Vi har haft tio år av kontinuerligt förbättrade resultat och min ambition är att fortsätta denna fina utveckling till gagn för Lantmännens medlemmar.

Just nu verkar vi i en turbulent omvärld som påverkar både våra medlemmars lantbruksföretag och Lantmännen. Även om vi har utmaningar i delar av våra affärer ser jag nu fler möjligheter än hot för Lantmännen. En av anledningarna är vår starka balansräkning med hög soliditet som gör att vi både kan parera utmaningar, men också agera på eventuella möjligheter som kan dyka upp. Prioriterat just nu är att kompensera kraftigt ökade kostnader i våra livsmedelsaffärer med prishöjningar till detaljhandeln. Där har vi nått viss framgång även om det finns mer att göra framåt. Det är också viktigt att öka hastigheten för olika strategiska initiativ som till exempel klimatsmart spannmål, gröna proteiner, pasta, hållbara bränslen med mera.

Ägarnas uppdrag till oss är tydligt. Lantmännen ska bidra till lönsamheten på medlemmarnas gårdar och optimera avkastningen på medlemmarnas kapital i Lantmännen. Vi ska också vara ett lantbrukskooperativ i världsklass och den ledande aktören i spannmålsvärdekedjan från jord till bord i norra Europa.

Lantbruksaffären är vår kärnaffär. Vår målsättning är att vara Sveriges lantbrukares bästa affärspartner på de områden vi verkar genom att ha det bästa kunderbjudandet. Detta ska vi åstadkomma genom att erbjuda produkter och service som våra kunder är villiga att betala för. En affär är något man förtjänar. Det är också viktigt att vara ödmjuk och förstå var vi måste bli bättre för att uppnå våra mål. En viktig princip är att alla våra affärer, både externa och interna i Lantmännen, sker till marknadsmässiga priser. Då får vi fokus på vår konkurrenskraft.

Våra industrier i spannmålsvärdekedjan har också en viktig roll i Lantmännen. Här har vi bland annat bioraffinaderier, kvarnar och bagerier. Till dessa industrier köper vi in spannmål från våra medlemmar och förädlar spannmålet till allt från biobränsle och vodka till mjöl, bröd och frukostprodukter. Uppgiften för dessa industrier är att maximera spannmålets värde och här genereras hälften av Lantmännens vinst.

Slutligen så har vi våra portföljbolag där Swecon distribuerar Volvos anläggningsmaskiner, Aspen säljer alkylatbränsle och Scandbio bränslepellets. Dessa verksamheter ska bidra till att generera hög avkastning och minska våra finansiella risker. Detta är något som våra internationella affärer också bidrar med. Ett exempel på detta är att under torkåret 2018 fick vår lantbruksaffär utmaningar med sitt resultat på grund av betydligt mindre spannmålsvolym. Men samma år levererade Swecon, som har verksamheter i Sverige, Tyskland och Baltikum ett rekordresultat och kunde därigenom kompensera.

Vid årets föreningsstämma beslutades om en rekordutdelning på en miljard kronor till våra medlemmar. Det kan vara intressant att veta att 1/3 av pengarna kommer från vår lantbruksverksamhet och 2/3 från våra industrier och portföljbolag.

Vid årets föreningsstämma beslutades om en rekordutdelning på en miljard kronor till våra medlemmar. Det kan vara intressant att veta att 1/3 av pengarna kommer från vår lantbruksverksamhet och 2/3 från våra industrier och portföljbolag.

Avslutningsvis så ser jag fram emot att jobba tillsammans med Lantmännens medlemmar och förtroendevalda. Tillsammans ska vi fortsätta stärka och utveckla vår gemensamma lantbruksaffär – det är grunden i allt vi gör. Vi ska fortsätta att göra kloka investeringar i spannmålsvärdekedjan och industriverksamheterna. Vi ska utveckla våra portföljbolag och på så sätt sprida riskerna till nytta både för Lantmännen och våra 19 000 ägare.

Magnus Kagevik
VD och koncernchef Lantmännen

Ny ledamot i koncernstyrelsen

Jan-Erik Hansson, mjölkproducent och växtodlare från Färila i Hälsingland, valdes in som ny ledamot i Lantmännens koncernstyrelse under Lantmännens föreningsstämma.

Jan-Erik Hansson är 59 år och driver tillsammans med familj och medarbetare en omfattande lantbruksverksamhet i Färila i Hälsingland. Verksamheten omfattar mjölk, kött, entreprenad, fastigheter och skog.

– Det är väldigt hedrande att ha blivit invald i Lantmännens styrelse. Jag hoppas kunna bidra med min erfarenhet och kunskap och tillsammans med övriga i styrelsen skapa än bättre förutsättningar för Lantmännen som företag och ett svenskt lantbruk i världsklass, säger Jan-Erik Hansson, styrelseledamot.

Lantmännens förenings-

stämma gick på valberedningens förslag och beslutade omval av ledamöterna Sonat Burman-Olsson, Jan Ehrensvärd och Per Wijkander samt nyval av Jan-Erik Hansson. Hans Wallemyr hade inför stämman avböjt omval. Övriga ledamöter är valda fram till stämman 2023.

Lantmännens styrelse består därmed av ordförande Per Lindahl, vice ordförande Jan Ehrensvärd, styrelseledamöterna Gunilla Aschan, Jenny Bengtsson, Sonat Burman-Olsson, Johan Bygge, Jan-Erik Hansson, Henrik Wahlberg och Per Wijkander, samt tre arbetstagarrepresentanter.

Jan-Erik Hansson, ny i koncernstyrelsen.

Aktuell ekonomisk information

Gör fyllnadsinbetalning före den 30 juni

Medlemmar som inte uppfyller grundinsatsen eller sin beräknade insatsskyldighet kan göra fyllnadsinbetalning via kontant inbetalning senast 30 juni. Beställ blankett och få mer information från Medlemsavdelningen.

Minimiomsättning är grunden för medlemskap

Enligt Lantmännens stadgar behöver man som medlem omsätta i snitt minst 10 000 kr per år med Lantmännen över den senaste femårsperioden, 2017–2021.

Under maj månad informerar Lantmännen via brev dem som berörs.

Logga in på Lm² Ekonomi

Via Lm² Ekonomi får du snabb överblick på dina konton. Du kan se öppna fakturor och avräkningar samt få ut dokumentation såsom avräkningskopior, medlems- och årsbesked samt övriga utdrag kopplade till dina konton, exempelvis kontobesked.

Om du som är medlem vill handla med emissionsinsatser lägger du enkelt en elektronisk order direkt i Lm² Ekonomi. Observera att det är endast du som är ägare till kundnumret i Lm² som kan lägga en elektronisk order. Inloggnings sker med BankID. På Lm² Ekonomi finns uppgifter om saldon samt hur årets utdelningar har fördelats på dina konton. Du kan även göra utbetalningar från sparmedel eller regleringar.

Så använder du sparmedelskontot

En kort påminnelse om hur du som medlem får använda ditt sparmedelskonto. Du kan endast sätta in medel på sparmedelskontot för att delta i emissionshandeln. Andra insättningar är således inte tillåtna. Om du behöver göra en extra insättning till sparmedelskontot för att delta i emissionshandeln, kontaktas Kassatjänst, telefon 0771-111 225 eller cf.ssc.kassatjanst@lantmannen.com För sparande i Lantmännen hänvisas till e-kapitalkonto medlem i Lantmännen Finans.

Har du frågor?

Du når Medlemsavdelningen på telefon 010-556 32 20 eller medlem@lantmannen.com

Dags att signera kundförsäkringen

Som tidigare informerat om i Grodden krävs sedan februari 2021 kontroll vid köp av viss gödning. Det är nu dags att signera årets kundförsäkringen. Lantmännen rekommenderar dig att signera omgående för att undvika fördröjande administration vid nästa gödningsbeställning. Du hittar signeringssidan via Lm² eller genom att scanna QR-koden.

Tack för den här tiden!

16 år är en millisekund i historien. Men om man ser till allt som hunnits med är det samtidigt eoner av tid. En lång, händelserik tid fylld av möten med människor av alla de slag.

Det här numret blir det sista för mig som redaktör för tidningen Grodden. Det är dags för nya utmaningar.

Det här innebär även att Groddens trogne layoutare, Jan Reinerstam på Pagarango, avslutar sitt arbete. Vi har varit ett team som tagit Grodden

genom förändringar och trender – alltid med Lantmännens medlemmar i centrum!

I höst återupptår Grodden som fågel Fenix, i nytt format, med en produktionsbyrå i ryggen.

Jag vill på det här sättet tacka alla som följt tidningen och på olika sätt medverkat i den genom åren. Och samtidigt önska medlemschefen Jesper Broberg och hans lag lycka till med fortsättningen.

Helena Holmkrantz

Rockad i ledningen i energidivisionen

Lars-Gunnar Edh har utsetts till ny chef för energidivisionen. Han ersätts i sin tur av Fredrik Jönsson, som i maj tillträdde som chef för Lantmännen Biorefineries.

Lars-Gunnar började som vd för Lantmännen Agroetanol 2019 och kom då senast från Assa Abloy. Sedan dess har Agroetanol blivit en del i Lantmännen Biorefineries, en sammanhållen affär bestående av Agroetanol, Reppe, Oats och Functional Foods med bioraffinering som gemensam nämnare. Lars-Gunnar tog över som chef för energidivisionen efter Magnus Kagevik som i sin tur tagit över rodret som vd och koncernchef för hela Lantmännen. I sin nya roll kommer

Lars-Gunnar Edh.

Lars-Gunnar att ingå i Lantmännens koncernledning.

– Lars-Gunnar har lång internationell erfarenhet från olika industrier, vilket tillsammans med hans uppskattade ledarskap och personlighet kommer att bidra till fortsatt lönsam tillväxt inom division Energi, säger Magnus Kagevik.

Ny chef för Lantmännen Biorefineries blir nu i stället Fredrik Jönsson, som sedan hösten 2021 haft tjänsten som inköpschef på Biorefineries.

Handel med emissionsinsatser

Orderperiod Nr	Antal köp styck	Antal sälj styck	Transaktionspris procent	Omsatt volym styck
2021				
8	27	83	135	4 515 763
9	27	96	136	5 134 269
10	19	33	138	5 233 554
2022				
1	9	39	141	2 757 634
2	12	37	145	2 253 485
3	22	49	146	4 054 706

Kompletterande information, handelsperioder, handelsregler och orderblankett för köp/sälj finns på Lantmännens hemsida lantmannen.se/emissionshandel

Kontoöversikt och gällande räntesatser

Lantmännen Lantbruk/ Maskin SE	Aktuella räntesatser 1 maj 2022
Kundreskontra	
Fakturor, dröjsmålsränta	efter förfallodag 11,80 %
Kundreskontra	
Finansieringstjänst	efter förfallodag 5,45 %
	efter nytt förfalldatum 11,80 %
Avräkningskonto fr o m 5 juni	tillgodo 0,00 %
Avräkningskonto	skuld 1,80 %
Avräkningskonto	spannmålsförskott 1,80 %
Avräkningar, disponibelt	endast medlemmar 0,60 %
Sparmedel	endast medlemmar 0,60 %

Har du frågor om dina konton eller sparmedel? Kontakta cf.ssc.kassatjanst@lantmannen.com

Per Olof Nyman avtackades med stående ovationer och guldgrodden.

BILDER: JOHAN OLSSON

Glädjeämnen i kristider

Inte ens hotande orosmoln i omvärlden kunde dämpa glädjen över att mötas fysiskt igen. Den rekordstora utdelningen på en miljard till medlemmarna som klubbades bidrog också till att höja stämningen under Lantmännens föreningsstämma 2022.

Fullmäktige från hela landet samlades den 5 maj till föreningsstämma i Stockholm. Det blev en dag med fullmatat program.

Under stämman behandlades sex motioner (se artikel härintill). En ny ledamot, Jan-Erik Hansson, mjölkproducent och växtodlare från Färila i Hälsingland, valdes in i koncernstyrelsen. Dessutom fick deltagarna chansen att lyssna till såväl nye koncernchefen Magnus Kagevik som avgående koncernchefen Per Olof Nyman. Även chefen för lantbruksdivisionen, Elisabeth Ringdahl var på plats. Swedbanks styrelseordförande (och fd statsministern) Göran Persson gästade som föredragsställare och delade med sig av sina tankar kring jord- och skogsbruk i Sverige, EU och världen.

Men först ut var styrelseordförande Per Lindahl som inledde stämman:

– Vi vet inget om morgondagen, men i kristider är det väsentliga i livet mat. Då är det extra tryggt att vi har vårt kooperativ och ett kooperativ har ingen sista förbrukningsdag, slog han fast.

Han tryckte på vikten av att öka livsmedelsproduktionen inte bara i Sverige, utan hela Europa som ett sätta trygga upp samhället.

– Odlare vända kvadratmeter på era gårdar! Fyll upp varje stallplats!

Per Olof Nyman tog därefter vid. Han slutade som koncernchef den 1 april, men kunde däremot summera det gångna året. Han konstaterade att det var ett starkt år, trots covidpandemin och dess efterverkningar i form av exempelvis logistikproblem och brist på komponenter, inte minst i maskinbranschen.

– Resultatet 2021 gav oss en bra startpunkt för vad som än kan tänkas komma det här året. Vi vet att vi står

inför en utmaning, men är så bra rustade vi kan vara för externa chocker.

Lantmännens nye koncernchef Magnus Kagevik tog vid där Per Olof Nyman slutade och blickade framåt.

– Lantmännens strategi ligger fast, sade han och liknade Lantmännen vid ett träd:

– Lantbruksaffären är vårt rot-system. Det är starkt och livskraftigt. Vår spannmålsvärdekedja, där vi förädlar värdet av den spannmål som våra medlemmar odlar, är stammen. Portföljbolagen är grenarna som sticker ut i olika riktningar. Vi ska sträva efter lönsamhet och kostnadseffektivitet i alla våra verksamheter, oavsett om de tillhör roten, stammen eller grenarna.

Magnus Kagevik fortsatte med att hylla "hjältarna i Ukraina" – de anställda på Cerealia i Boryspil utanför Kiev som nu arbetar hårt för att försörja befolkningen med mat och som satt produktionsrekord mitt under brinnande krig.

– Det är osäkra tider, men just nu ser vi fler möjligheter än hot! Min ambition är att fortsätta utveckla Lantmännen med ökad vinst över tid för att kunna ge ännu mer utdelning tillbaka till våra medlemmar.

Även lantbruksdivisionens chef Elisabeth Ringdahl fanns på talarlistan.

Carl-Fredrik Svederberg, Skaraborg talade för Skaraborgs motion.

Hon gav en tillbakablick på den resa som divisionen gjort sedan 2015, med bland annat inlemmandet av den finska verksamheten i Lantmännen Agro Oy. För framtiden såg hon fokus på lönsam tillväxt i ett förändrat affärslandskap.

– Pandemin krävde att vi skulle tänka i nya banor. Vi har tvingats lära oss att tänka risk. De utmaningar omvärlden ger oss, ger också nya möjligheter och när möjligheterna kommer ska vi ta dem!

Text: Helena Holmkrantz

Lantmännens koncernstyrelse består efter valet vid stämman av Per Lindahl (ordförande), Jan Ehrensverd (vice ordförande), Gunilla Aschan, Henrik Wahlberg, Jan-Erik Hansson, Jenny Bengtsson, Johan Bygge, Per Wijkander, Sonat Burman-Olsson samt arbetstagarrepresentanter.

Motioner till föreningsstämman

Motion om spannmålsanläggning i Västerås

Från distriktsstämman i Dala-Aros kom en motion om den framtida spannmålsanläggningen i Västerås. I motionen betonades vikten av att den nya anläggningen har tillräckligt stor kapacitet. Dessutom önskade man att så snart som möjligt få veta vad Lantmännen planerar för regionen. Styrelsens svarade att samverkan sker löpande med distriktsstyrelserna i regionen. Planeringen ska presenteras för koncernstyrelsen under tredje kvartalet i år och beslut tas i första kvartalet 2023.

Motion om Lantmännen Maskin

Från distrikt Södra Skåne inkom en motion om service och medlemsnytta i Lantmännen Maskin. Styrelsen svarade att Lantmännen Maskin är inne i en förändringsprocess och att arbetet har kommit en bit på väg. Division Lantbruk har en aktiv dialog med såväl koncernstyrelse som distriktsstyrelserna i frågan. Medlemsnytta är även ett ämne som hanteras i Tvärgrupp ägaruppdrag.

Motion om framtidens medlemskap

Från Södra Skåne kom en motion om att medlemsformerna ska analyseras och anpassas utifrån en medlemskår som till allt större del består av juridiska personer. Styrelsen svarade här att en stadgegrupp är tillsatt för att analysera och eventuellt föreslå förändringar av stadgarna. Målet är att förslag ska tas fram till föreningsstämman 2023.

Motion om spannmålsanläggningar

Distrikt Södra Skåne önskade i en motion att Lantmännen startar ett särskilt bolag, Lantmännen Fastighet Silo, för framtidens spannmålsanläggningar. Styrelsen föreslog att yrkandet skulle avslås, men att koncernstyrelsen får i uppdrag att analysera effekterna av ändrade avkastningskrav och avskrivningstider och redovisa detta vid ett lämpligt förtroenderåd. Styrelsens förslag bifölls.

Motion om spannmålsstrategi

Från Skaraborg inkom en motion om att en koncernövergripande spannmålsstrategi ska tas fram. Styrelsen menade i sitt svar att det redan finns en tydlig strategi. Efter debatt beslutade stämman bifall till motionens första att-sats.

Motion om den svenska lantbruksnära affären

Distrikt Östergötland tog upp frågan om avskrivningar av huvudanläggningar inom Lantbruk och Maskin, samt att kapitalkostnaden för investeringar och kapitalbindningen för Lantmännen spannmål och insatsvaror ska sättas till en referensränta. Ett tilläggsyrkande föreslog att koncernstyrelsen ges i uppdrag att utreda frågan. Stämman biföll tilläggsyrkandet.

Läs motioner och svar på lantmannen.se/stamma

” Det är osäkra tider, men just nu ser vi fler möjligheter än hot!

Magnus Kagevik, vd och koncernchef

”Lantbruket måste ta plats i debatten”

– Det krävs nytänkande, nya krafter och nytt kapital till den svenska jordbrukssektorn!

Göran Persson, f.d statsminister, numera styrelseordförande i Swedbank, var gästtalare på Lantmännen föreningsstämma och visade sitt tydliga engagemang för lantbruket.

– Jag driver jordbruk själv, men skulle inte drömma om att säga att jag är bonde. Den professionen är en av de mest kvalificerade jag någonsin stött på. Som lantbrukare ska man kunna otroligt mycket, ha djuröga, kunna både högteknologiska och biologiska processer och samtidigt klara att driva ett, ofta ekonomiskt trångt, företag.

Under sitt föredrag färdades han sedan från kriget i Europa – ”trodde vi var överens om att vi aldrig skulle be-

Göran Persson, gästtalare på föreningsstämman.

höva uppleva krig igen”, över den tyska ekonomiska bräckligheten – ”när den tyska ekonomin hackar, så hackar även vår ekonomi” till EU – ”den union som

vi älskar att hata”. EUs sätt att hantera skogsbruket bekymrar honom:

– Det är inte alla i EU som vuxit upp i en skog, det kan jag garantera. När vi talar om skog tänker vi att skog ska brukas för att binda kol och öka kolsänkan. Men i EU finns många som säger ”låt stå” för kolsänkans skull. Det är viktigt att vi kan stå emot dem. Och det här rör även Lantmännen eftersom så många medlemmar också har skog.

Han avrundade med ett glödande tal för jordbrukets roll i klimatarbetet:

– Min uppfattning är att den gröna sektorn i framtiden ska vara producent av nyttigheter som vi inte riktigt förstått eller tagit till oss än. Bor vi i ett land där vi kan odla utan konstbevattnings så måste vi ta vara på det. Lantbruket måste ta plats i debatten, för en viktigare sektor än den gröna finns inte för framtiden.

Lantmännens framtidsgårdar visar vägen

Det är full fart i vår på Lantmännens framtidsgårdar. Här testas i praktiken möjligheterna att öka matproduktionen och samtidigt minska klimatpåverkan. Samtidigt som det är fullt av aktiviteter på framtidsgårdarna i Bjertorp och Viken invigs nu den tredje framtidsgården i Svalöv.

Lantmännen har under lång tid arbetat med att öka resurseffektiviseringen och lönsamheten i det svenska jordbruket samtidigt som man arbetar med att nå högt uppsatta miljömål. I rapporten Framtidens Jordbruk konstaterades att det är möjligt att öka skördarna fram till 2050 och samtidigt nå målen om klimatneutralitet i linje med Parisavtalet. Även i den andra delen, med fokus på mjölk och nötkött visar resultaten att den svenska produktionen av mjölk och nötkött kan minska klimatutsläppen, samtidigt som produktionen ökar och den biologiska mångfalden gynnas. Båda rapporterna konstaterar att de olika målen går att kombinera, men att det kräver samarbete, omfattande forskningssatsningar, efterfrågan på marknaden samt inte minst politisk handlingskraft.

Från Lantmännen är budskapet att man ska driva utvecklingen av kunskap, teknik och odlingsmetoder parallellt med att man utvecklar produkter och tjänster som ger lantbrukarna förutsättningar för långsiktig lönsamhet. En av de viktigaste åtgärderna är satsningen på Lantmännens framtidsgårdar. Här ska Lantmännen helt enkelt testa, utveckla och visa upp morgondagens lösningar i praktiken, på sina egna gårdar. I nuläget har Lantmännen två framtidsgårdar, Bjertorp och Viken, men den 14 juni kommer Lantmännen att få ytterligare en framtidsgård, denna gång i Svalöv. Upplägget och konceptet för framtidsgårdarna är att de ska fungera som försöks- och pilot-anläggningar för ny teknik, nya produkter och olika innovationer. Samtidigt är en viktig del i upplägget att kunna förmedla resultaten av nyheterna och visa upp det arbete som sker på gårdarna på ett

samlat sätt under ett gemensamt koncept.

Bjertorp har fokus på växtodling, med projekt inriktade på bland annat kolinlagring, hållbart växtskydd, precisionsodling, hållbar växtnäring och olika tekniska lösningar. På Viken satsar man på foderförsök, vallodling och hållbar mjölkproduktion. Framtidsgården i Svalöv kommer att kombinera Lantmännens satsningar på växtförädling med verksamheten på Svalövsgården, där bland annat olika aktiviteter kring projekt Svalöv samt uppföring och odling av nya sorter sker.

– Våra framtidsgårdar kan göra skillnad på riktigt genom att vi kopplar samman nya lösningar och innovation med praktisk tillämpning. Att vi dessutom kan kombinera vårt växtodlingskunnande och vår foderkompetens med smarta tekniska lösningar skapar fantastiska möjligheter för framtidens

lönsamma och hållbara jordbruk, säger Elisabeth Ringdahl, chef för division Lantbruk.

För att sprida kunskapen och ge lantbruket möjlighet att ta del av nya rön och resultat så kommer alla tre gårdarna på sikt att bjuda in till öppet hus, seminarier, temadagar och visningar. Fokus vid invigningen i Svalöv kommer vara på de möjligheter som växtförädlingen ger, invigning av de nya odlingskamrarna samt nedslag i verksamheten ute i fält.

Text: Anna Carlström

Följ med på invigningen

Vill du följa med när Framtidsgården Svalöv invigs den 14 juni? Länk till invigningen finns på LM² och på hemsidan lantmannenlantbrukmaskin.se. Här hittar du även vägbeskrivning och kontaktpersoner.

På Lantmännens framtidsgård Viken testas olika sätt att öka produktionen samtidigt som klimatutsläppen minskas.

BILD: ØYVIND LUND

Tredje säsongen av Projekt Svalöv

Nu har startskottet för tredje säsongen av Projekt Svalöv gått. I årets säsong optimeras odlingen utifrån kunskaper inom agronomi och teknik, aktuella markkartor och styrfiler för utsäde, gödning och växtskydd.

Under två säsonger har Projekt Svalöv drivits på Svalövsgården. Det är ett projekt som syftar till att ge växtodlare tips och verktyg för att kunna ta första, eller nästa, steg till en smartare odling, inte minst inom precisionsodling.

– När vi började projektet 2019 sa vi att "Precisionsodling är framtiden!" I dag skulle jag vilja påstå att precisionsodling har blivit många växtodlares vardag och att framtiden snarare handlar om att bättre nyttja tillgänglig teknik i kombination erfarenhet och kunskap. Agronomi, teknologi och ekonomi – smart paketerat för lantbrukaren, säger Johan Wågstam, teknik- och digital utvecklare på division Lantbruk.

Resultatet under första säsongen blev ett extra ton (14 procent högre skörd) i avkastning på den delen av fältet

Carl-Fredrik Norling, Camilla Persson och Johan Wågstam drar igång årets säsong.

som ingick i projektet, jämfört med den andra delen som odlades enligt vanliga metoder. Under andra säsongen odlades höstvetete och resultatet blev högre proteinhalt i den precisionsodlade delen. Nästa gröda i växtodlingsplanen för precisionsodlingsfältet är sockerbetor och Camilla Persson, växtodlingsrådgivare, berättar vad följaren kan förvänta sig av årets säsong:

– Med sockerbetsodlingen får vi med en rad nya tekniker som är aktuella i flera andra grödor. Sockerbetorna har såtts med precisionssåmaskinen Tempo som lägger ett frö i taget med exakt mellanrum till nästa. Tempo är

Inspelning av första filmen som har premiär i slutet av maj.

en maskin som även används till majs-sådd och etablering av raps. Troligtvis finns även fler användningsområden. Vi kommer också att visa hur vi använder den kamerastyrda radhackan och justerar precisionen i växtskyddsbehandlingarna med den självgående sprutan Fendt Rogator.

En smart odling handlar inte bara om att ha tillgång till den rätta tekniken. Det handlar också om att veta förutsättningarna, följa upp och anpassa. I årets upplaga av Projekt Svalöv har Lantmännen tagit hjälp av Nordic Beet Research, som gjort infiltrationsmätningar.

– Det ska bli spännande att följa upp

bearbetningsmetoderna där en tredjedel av fältet är plöjt och resterade del är bearbetat med Top Down till samma djup, 20 cm, säger Camilla.

Utvecklingen har inte stått still och sedan starten 2019 har Lantmännen samlat på sig nya och ökade kunskaper inom både det agrara och inom teknologin. Dessutom har ny teknik utvecklats, teknik som finns tillgänglig på marknaden i dag.

– Tekniken har blivit mer tillgänglig och prisvärd de senaste åren. Vi vill få fler lantbrukare att faktiskt använda den genom att påvisa smarta sätt att kombinera erfarenhet och kunskap med teknik och digitalisering, för att på det sättet nå ökad lönsamhet på gård. Även små steg kan ge stor påverkan på slutresultatet, säger Johan Wågstam.

Text: Therese Pettersson

Fotnot. Följ Projekt Svalöv i sociala medier eller via hemsidan [lantbrukmaskin.se](http://lantmannenlantbrukmaskin.se).

ALLTID 60 DAGAR
ÖPPET KÖP

ENGELSONS

Beställ dygnet runt
på engelsons.se

DAM
HERR

495.-

- ✓ Slitstark & stretchig
- ✓ Fack för knäskydd
- ✓ Fickor till tumstock, penna & fäste för kniv

HIGH MOUNTAIN

Fritidsbyxa TREKKING OPUS TC/4W

Slitstark och stretchig byxa med flera praktiska fickor med plats för verktyg och andra grejer. **Färg:** Svart, Grön, Marinblå, Vinröd. (Vinröd endast i damstl.)

DAM - Art 6401

HERR - Art 6400

Normal modell: 36-48.

Normal modell: C46-58.

Kort modell: 36-48.

Kort modell: D96-112.

DAM

HERR

450.-

Fritidsväst READING

Quiltad väst i tyst, borstad microfiber med dekorativa detaljer i brun manchester. Resår baktill på dammodellen.

DAM - Art 1703 Stl. 34/36-46/48.

HERR - Art 1702 Stl. S-3XL.

SPARA PÅ
PACKPRIS!

HERR

2 FÖR 400.-

BROKARED
WILDERNESS WEAR

Skjorta HOTING Herr - Art 4376

Klassisk jakt- och fritidskjorta.

Färg: Blå, Röd, Grön. • Stl. S-5XL.

250.-/st • 2 för 400.-

DAM

HERR

295.-

Fleecejacka SJÖNEVAD

Varm och skön fleecejacka med mjukt pilefoder. Huva med åtdragsband samt kraftig dragkedja. Sidfickor samt bröstfickor med lock och tryckknapp. Dammodellens huva går högre upp i halsen.

DAM - Art 1120 • Stl. 34/36-50/52.

HERR - Art 1020 • Stl. S-5XL.

HIGH MOUNTAIN

HÅLL MYGG & KNOTT

PÅ AVSTÅND!

Rymlig
huva med
dragsko.

99.-

Mygganorak Art 3237

Överlägsen mot mygg och knott! Stormagficka med dragkedja. Resårdragsko i nederkant och i handleder. En storlek.

Se ännu mer på
ENGELSONS.SE

520.-

Rek pris 569.-

THERMACELL

THERMACELL MR300C24H - Art 6650

Ett effektivt skydd som utsöndrar ett ljudlöst och luktfritt myggmedel som håller myggen och knott på avstånd. Levereras med 24 timmars refill samt ett clip för att kunna fästa enheten i bältet. **Vikt:** 160 g. **Höjd:** 20 cm

Använd brodder på ett säkert sätt.
Läs alltid etiketten och produktinformation före användning.

THERMACELL

THERMACELL refill 4-pack Art 5432

Innehåller 4 st gaspatron och 12 st myggmedel-smattor som ger skydd i upp till 48 timmar.

320.-

Rek pris 349.-

**NU ÄNNU STÖRRE
BUTIK I FALKENBERG!**

Stor parkering för husbil &
husvagn - Välkommen!

Beställ på engelsons.se eller ring **0346-71 38 40**

Carl-Peter i Groddenpodden

Håll utkik efter det nya avsnittet av Groddenpodden. Där berättar Carl-Peter Thorwid mer om Lantmännen Cerealia, både om verksamheten i Sverige och andra länder.

Kampvilja och rekordproduktion

Tonvis av frukostprodukter har levererats till försäljning och välgörenhet från Lantmännen Cerealias anläggning strax utanför Kiev mitt under brinnande krig. Med lika delar kampvilja, sammanhållning och okonventionella lösningar är Cerealia Ukraina en organisation som vägrar ge upp. Inte ens när bomberna faller över den internationella flygplatsen intill fabriken och frontlinjen bara är 15 kilometer bort. Så här är läget den 16 maj.

– Det är svårt för oss i Sverige att föreställa oss vilka förhållanden ukrainarna lever under, men att ha en uppgift och ett arbete att gå till är viktigt. Och mat behöver alla, säger Carl-Peter Thorwid,

vd för Lantmännen Cerealia.

Den 24 februari attackerades den internationella flygplatsen i Boryspil av ryska bomber, ett av många anfall när Ryssland överraskade Ukraina och världen med en invasion på bred front. I närheten av flygplatsen ligger Cerea-

Matproduktion med krig inpå knuten

Hur upprätthåller man produktionen av mat mitt i ett krig?

Iryna Pronina, HR-chef och Igor Chervak, vd, berättar, i en intervju gjord den 21 april, om de första skakande veckorna i månadsskiftet februari-mars på Lantmännen Cerealias produktionsanläggning i Boryspil utanför Kiev i Ukraina.

Klockan 5:40 på morgonen den 24 februari, arbetade 60 personer nattskift i Boryspil. Då hördes de första explosionerna när flygplatsen i närheten bombades.

– När jag fick informationen om krigsutbrottet tidigt på morgonen ville jag först inte tro det. Snabbt fick jag dock en bekräftelse, berättar Iryna Pronina, HR-chef på Cerealia Ukraina.

Det tog två timmar att stoppa produktionen, koppla bort gas, säkra el- och vattenledningar och säkra hela anläggningen. Klockan 10 samlades hela ledningen till ett online-möte.

– Vi hade en plan för en sådan här situation, utarbetad tillsammans med säkerhetsexperten. Den gick ut på att framför allt skydda människor, sedan produktionsanläggningen och lager-

byggnaderna – och det fungerade bra, säger Iryna.

– Som vår första och största uppgift såg vi till våra medarbetares och deras familjers säkerhet. Det viktigaste var att hålla kontakt med alla. Vi visste också att folk skulle behöva pengar, så vi betalade ut marslönen i förskott till alla, säger Igor Chervak, vd för företaget.

Redan under den första veckan valde ungefär 80 personer, omkring en tredjedel av alla anställda, att fly sina hem. 15 medarbetare gick med i armén eller Territoriella Försvaret och resten flydde till det relativt trygga västra Ukraina. En handfull personer flydde också till grannländerna, framför allt till Polen.

En krisgrupp sattes samman,

bestående av folk från säkerhetsbolaget och ledningen. Lagerbyggnaden var fylld med produkter och företagsledningen bestämde sig för att sälja så mycket och så fort som möjligt för att inte riskera förlora lagret om det anfalls. Det såldes mycket snabbt ut. Efterfrågan på företagets produkter var större än någonsin. Nästa beslut var att återuppta produktionen så fort som möjligt.

– Det har inte varit några strider här i

Boryspil. Frontlinjen nådde under den första vågen aldrig närmare än 15 kilometer från vår anläggning. Och våra lager var ju tomma, säger Igor.

Den 1 mars återupptogs produktionen, till att börja med bara för dagskiftet.

– När situationen kring Kiev stabiliserades, och våra anställda började komma tillbaka, kunde vi sätta igång med full produktion den 12 april, säger Iryna. Ett problem nu är bristen på

lias fabrik för frukostprodukter.

– Produktionen stängdes ner direkt och säkrades upp. All personal tog sig till skyddsrum och vi upprättade kommunikationsgrupper via telefon och sociala medier. Vi ville veta att alla var fysiskt okej. I början hade jag kontakt med chefen för den ukrainska anläggningen, Igor Chervak, i stort sett varje timme via sms, berättar Carl-Peter.

Tillbaka efter fyra dagar

Fyra dagar efter krigsutbrottet var en del av de anställda tillbaka på jobbet igen. Inte för att tillverka nya produkter, men väl för att leverera ut mat från lagret både som ren välgörenhet till flyktingströmmarna inom landet och ut till butikerna. Alla behövde mat.

– Den största svårigheten var – och är – att hitta transportlösningar. Att hitta lastbilar och framför allt förare som vågar köra. Det blev många okonventionella lösningar av typen liten vit skåpbil med en europapall frukostflingor direkt till butik.

En del av de anställda flydde över gränserna till Polen och Rumänien. Där togs de emot av personal från Lantmännen Unibake, som såg till att de fick både någonstans att bo och rentav arbete vid Unibakes bagerier i de båda länderna.

– Ett fantastiskt samarbete som visar på styrkan och sammanhållningen inom Lantmännenkoncernen, kommenterar Carl-Peter.

Den 13 mars hade läget i Kievregionen lugnat sig så pass att produktionen delvis kunde tas upp igen. Till en början

bara ett dagskift, men i mitten av april var flera skift igång för att producera.

Rekordstor produktion

200 av de anställda är nu åter på plats och är tacksamma att ha ett jobb att gå till. Produktionen rullar på i hög takt. Under mars månad lyckades man leverera ut 500 ton frukostprodukter till olika delar av Ukraina och samma volymer uppnåddes i april.

– Det finns en helt otrolig kampvilja. Faktum är att försäljningsvolymen i mars bara minskade obetydligt – 90 procent jämfört med volymen 2021. Under fyra dagar i april producerades 137 ton livsmedel. Det är all-time-high!

För att nå dit har det krävts mycket kreativitet och problemlösning. Brist på vissa råvaror innebär att man får koncentrera sig på de produkter som går att tillverka eller vara kreativ och hitta på nya recept, med nya råvaror.

Även om många invånare återvänt hem, närmare miljonen Kievbor har i skrivande stund, i början av maj, återvänt, är inget som normalt. Ännu rasar kriget. Många arbetsplatser är helt nedstängda. Men mat måste alla ha och Cerealia har en viktig uppgift att fylla.

– Som företag har vi ansvar för att

skydda både de anställda och vår verksamhet, samtidigt är livsmedelstillverkning en samhällsviktig funktion.

Hur blir det framöver när råvarulagren tar slut?

– Jag tror att vi kommer att få tag i det vi behöver. Ukraina är traditionellt ett stort exportland, men när det odlas mindre är det den inhemska försörjningen som prioriteras. Det kommer att finnas spannmål att köpa in, även om odlingen minskas till hälften, säger Carl-Peter och funderar över framtiden:

– Förr eller senare kommer kriget att ta slut. Vi hoppas att Ukraina då fortfarande är ett demokratiskt och självständigt land. Men det kommer att vara ett land som behöver byggas upp på nytt, inte minst infrastrukturen. Och livsmedel kommer att vara avgörande.

Hur påverkar Ukrainakriget den svenska verksamheten av Cerealia?

– Livsmedelsbranschen är ju indirekt beroende av Ryssland och Ukraina i form av förnödenheter till lantbruket. Vår verksamhet påverkas också av energipriser och brist på lastbilschaufförer. En del av det vi säljer i Sverige

består av råvaror från bland annat södra Europa och många chaufförer kommer från områden som påverkas av kriget.

Även förpackningsmaterial riskerar att bli en bristvara i Sverige. Ryssland är normalt en stor exportör av kartong – ett flöde som nu strypts helt på grund av sanktionerna. Dessutom börjar plastproduktionen påverkas, främst på grund av de höga energipriserna.

– Vi söker alternativa leverantörer och alternativa vägar så att vi inte riskerar bli stående utan förpackningar och råvaror. Den kraftiga prisökningen på råvaror och energi medför att våra produkter blir dyrare att tillverka, samtidigt som lantbrukarna måste kompenseras för sina ökade kostnader. Vi arbetar för att ta ut kostnadsökningen på slutkunderna. Mat måste helt enkelt få bli dyrare.

Text: Helena Holmkrantz

Lantmännen Cerealia Ukraina

250 anställda arbetar i Cerealia Ukraina. Merparten i en produktionsanläggning i Boryspil, cirka 40 km sydöst om Kiev och några på ett administrativt kontor inne i Kiev.

Verksamheten producerar frukostprodukter som gröt, gryn, flingor och müslibars.

Produkterna tillverkas både för försäljning inom Ukraina och för export till närliggande länder. Här tillverkas även de havrekuddar som under namnet Havregott exporteras till Sverige.

” Jag tror att vi kommer att få tag i det vi behöver. Ukraina är traditionellt ett stort exportland, men när det odlas mindre är det den inhemska försörjningen som prioriteras.

råvaror. Delar av landet är under okkupation, i andra pågår intensiva strider. Det råder också brist på förare, många har ju gått in i armén, och andra vill inte köra till områden som det är farligt att vistas i.

På frågan om deras känslor rörande kriget och den ryska aggressionen är svaret:

– Överväldigande ilska mot den ryska angriparen. De har kommit hit och förstör allt vi arbetat så hårt för att bygga

upp, svarar Iryna och Igor med en röst. – Men det föddes snabbt en annan känsla – en stark vilja att fortsätta med vårt uppdrag att leverera livsmedel av högsta kvalitet till Ukrainas befolkning. Vi är väldigt tacksamma för och stolta över våra medarbetare som arbetar under sådana extremt svåra förhållanden, avslutar de.

Text: Tadeusz Rawa

Bilder: Lantmännen Cerealia Ukraina

Lantmännen Cerealias medarbetare i Ukraina håller modet uppe och producerar livsmedel till hela Ukraina.

Transporterna måste flyta på även i kris

Att transporterna av spannmål, foder, förnödenheter och andra varor flyter problemfritt är en grundläggande förutsättning för både lantbruk och livsmedelsindustri ska fungera. Men de senaste två åren har det krävts mycket problemlösning för att få transportkedjorna att löpa. Hur klarar Lantmännen Lantbruk logistiken i en krissituation?

Under pandemin var det tidvis stor brist på chaufförer vilket inte gjorde det lätt för planerarna inom Lantmännen Lantbruks logistikverksamhet. Ett nytt regelverk inom EU för den gränsöverskridande trafiken innebar samtidigt att chaufförerna inte fick ligga ute på vägarna lika länge utan måste åka till sitt hemland var tredje vecka och även om Lantmännen har svenska chaufförer så ökade detta chaufförbristen nationellt. I hamnarna var det samtidigt ont om containerfartyg och en del hamnar stängde helt enkelt på grund av pandemin.

När den största oron för virusutbredning lagt sig var det i stället dags för nästa kris – Rysslands angrepp på Ukraina. Det uppstod en situation med ryskflaggade fartyg som ingen vill ta emot och ryska råvaror som fastnade i hamnar på grund av att ingen vill befatta sig med dem. Samtidigt måste volymerna säkras upp för att produk-

tionen av exempelvis foder inte skulle riskeras. Bränslepriser blev en fråga på varje dagordning. Dieselpriiset rakade i höjden, sanktionerna mot Ryssland gjorde den ryska gasen tveklaktig. Alla som handlar med lantbruksvaror och förnödenheter i någon form började plötsligt leta med ljus och lykta efter alternativa möjligheter.

Hur klarar man av att hantera en situation där kris uppstår på kris?

Pontus Sonesson är varuflödeschef på Lantmännen och konstaterar att arbetet med att se till att logistiken sker med långa avtal betalar sig i ett krisläge.

– Långa relationer och långa avtal gör oss mycket mindre störningskänsliga och ger oss stabilitet över tid. Vi har bilar som rullar både i högkonjunktur och kris.

Thomas Nordström är transportchef på logistikavdelningen inom Lantmännen Lantbruk och håller med:

– Så här långt har vi lyckats säkra

alla biltransporter. Den allra största delen av våra transporter är ju inhemska med svenska chaufförer. Vi har fått ut frö, gödsel och andra förnödenheter som vi ska och har vi bara varor att sälja kommer det att flyta på bra även framöver.

Foderfrakt via fartyg

Han förklarar att det allra svåraste har varit att få fodertransporterna per båt att fungera.

– Vi är helt beroende av båttransporter till och från foderfabrikerna, men eftersom vi inte slutat frakta, utan funnits i marknaden under hela pandemin och har goda relationer med rederierna, har vi kunnat lösa alla problem efter hand.

Pontus Sonesson fyller på bilden:

– Vi upplevs som en attraktiv kund från rederiernas sida, eftersom vi har så mycket som ska transporteras både till och från Sverige. Vi kan exempelvis ta malkorn från Helsingborg till Hamburg och sedan en retur med rapsmjöl från Tyskland till våra foderfabriker i Sverige. Det har till och med förekommit att vi hjälpt våra kunder med transporter eftersom vi kunnat upphandla båtar och frakutrymme även när fraktmarknaden varit överhettad. Det finns fortfarande risker att hantera, men vi blir åtminstone mindre störningskänsliga genom att hela tiden finnas ute i marknaden.

Samtidigt har kriserna gjort att varje last inneburit merarbete.

– Det har varit mycket oro, många diskussioner och en tuff press på de som jobbar med båtlogistik. Planerarna har fått arbeta väldigt mycket för att hantera olika situationer som uppstått. Men det har löst sig så effekterna utåt – mot lantbruket och våra fabriker – har varit förhållandevis små, menar Thomas Nordström.

Stor press på planerare

Pontus Christerson är planeringschef för foderaffären och håller med om den bilden. Trots all oro har foderleveranserna rullat på. Men situationen är fortfarande osäker och ingen vet vad som händer om kriget i Ukraina blir långvarigt.

– När den akuta situationen uppstod i slutet av februari visste vi väldigt lite om vilka båtar som skulle komma och vilka som inte skulle kunna komma. Nu har vi bättre koll, men det går inte att slappna av. Vi måste hela tiden följa läget.

Under pandemin ökade Lantmännen sina säkerhetslager för foderråvaror eftersom man bedömde att det kunde bli brist. När kriget började var läget därför snarare bättre än före pandemin för vissa typer av råvaror. Men samtidigt – om kriget fortgår kan problemen hoppa sig. Ukraina exporterar normalt stora kvantiteter spannmål, men också

Priserna historiskt höga inför det nya gödselåret

En redan överhettad gödselmarknad ställdes på huvudet när Ryssland den 24 februari bestämde sig för att invadera Ukraina. När sanktionerna mot Ryssland började träda i kraft rakade priserna i höjden. Flerdubblade priser och svårt att få tag på råvaror. Det har varit en extrem situation under våren och än har vi inte sett slutet. Göran Larsson är produktchef för gödsel på Lantmännen Lantbruk och förklarar läget.

Hur ser gödselsituationen ut i Sverige just nu, de första dagarna i maj?

– Än så länge har vi ingen brist på gödsel. Men när det nya gödselåret börjar i sommar ställs vi inför en ny situation. Vi har sett priser på gödsel som inte trodde var möjliga för ett halvår sedan och det råder brist på många råvaror.

Redan ett och ett halvt år före krigsutbrottet började gödselmarknaden bli pressad med stigande priser, mycket beroende på att Kina dragit ner på exporten av kväve och fosfor. En pressad och nervös marknad ja, men ingen förväntade sig ett fullskaligt krig. Efter krigsutbrottet fördubblades priset på urea – en av de mest använda gödselkomponenterna i världen – på en månad från en redan förhöjd nivå. Ureapriset har sedan dess sjunkit något, men är fortfarande historiskt väldigt högt. Naturgasen som driver största delen av Europas gödselproduktion blev på kort tid en omdiskuterad vara med ett pris som fluktuerade mellan 30 och 80 dollar per enhet. Hela 40 procent av den naturgas som produceras kommer från Ryssland, sanktioner eller ej blev en fråga på agendan i många länder. Priserna fortsätter ligga på höga nivåer.

Många av gödselproduktionens mest grundläggande råvaror kommer just från Ryssland. 25 procent av världens ammoniakproduktion sker i Ryssland. Tidigare har denna levererats både via ledningar och fartyg, en export som nu är reducerad. Två av de största producenterna av kalium är inblandade i kriget och därmed föremål för sanktioner, Ryssland med 20 procent och Belarus med 20 procent. Även fosfor påverkas, eftersom Ryssland är världens fjärde största exportör av ämnet.

Hur mycket handlar Lantmännen med rysk gödsel?

– Sedan tidigt 90-tal, sedan muren fallit, har Lantmännen köpt relativt stora volymer av gödsel från Ryssland. Korta transportvägar och god tillgång har varit argumenten. Nu är allt det där avstängt genom sanktioner. Men det

Gödsel- export

Ryssland står för:
15 procent av exporten av urea
45 procent av världsmarknaden av ammoniumnitrat

50 procent av den globala handeln med kalium
40 procent av EU:s import av naturgas

” Det är viktigt att tänka på odlingsnettot. Det är fortfarande lönsamt att gödsla med tanke på de höga priserna på spannmål, oljeväxter och mjölk.

Göran Larsson, produktchef gödsel

viktiga foderråvaror som solrosmjöl och rapskaka. I stort sett allt brukar transporteras med båt över Svarta havet, vilket är omöjligt i dagsläget. Andra råvaror, framför allt ekologisk spannmål och soja, brukar köpas in från Kazakstan och sedan transporteras via Ryssland eller Ukraina ut till hamnarna i Baltikum och Svarta havet.

– Vi har än så länge tillräckligt för att kunna förse våra kunder med ekologiskt foder, men ju längre kriget fortgår, desto större är risken för underskott, konstaterar Pontus Christerson och berättar att det pågår ett intensivt arbete för att hitta ersättningsvaror. Och det är något som gäller alla foderproducenter, inte bara Lantmännen:

– Alla fodertillverkare i Europa letar efter alternativa säljare av exempelvis solrosmjöl. Det gör hela situationen mer komplex och pressar så klart upp priserna.

När råvarorna måste transporteras längre, oavsett om det gäller råvaror till gödsel eller foder, så utsätts hela transportsystemet för stark press. Längre flöden med dyrare bränslen trissar upp priserna.

– På kort sikt hanterar vi denna kris-situation med tillfälliga lösningar. Men blir denna kris långvarig så kommer vi att behöva hitta nya källor till de råvaror vi behöver, sammanfattar Pontus Sonesson.

Text: Helena Holmkrantz

pågår diskussioner runt om i världen om att öppna upp exportvägarna, eftersom gödningen är så viktig för livsmedelsproduktionen. En del länder har undantagit gödsel från sina sanktioner och rysk gödsel hittar andra vägar på världsmarknaden, säger Göran.

För de länder som fortsätter köpa rysk gödsel återstår andra problem. Vilka hamnar kan acceptera att ta emot ryska båtar? Och även om varan skeppas via exempelvis en baltisk hamn är det inte självklart att man där vill befatta sig med rysk gödsel. Lägg därtill svårigheten med betalningen, eftersom flera av de stora ryska bankerna är under sanktion.

Det är en tuff utmaning att ersätta den ryska gödseln. Svenska inköpare är ju heller inte ensamma om att ha köpt rysk gödsel. Inköpare från hela Europa söker nu med ljus och lykta efter alternativ. Göran nämner Frankrike, Polen och Spanien som möjliga alternativ eftersom det då går att frakta med båt. Det finns gödsel-fabriker även i Europas inre delar som Tjeckien, men dels är transporten

besvärligare, dels tar de normalt råvaror från Ryssland och Belarus, råvaror som nu saknas. Många varor måste helt enkelt tas från andra delar av världen.

– I Sverige måste vi ju ta in all gödsel via fartyg och det har varit lätt med den ryska varan eftersom transportsträckan är så kort. Nu måste vi söka oss längre bort och det betyder väsentligt dyrare frakter. Med stor sannolikhet kommer nog den ryska gödseln ut på världsmarknaden via exempelvis Indien, Kina och Brasilien och vissa inköpare kommer säkert att acceptera den. Men priserna kommer troligen ändå fortsätta ligga på mycket hög nivå.

Nu står vi inför ett nytt gödselår. Priserna har sjunkit en del, men är fortfarande historiskt höga. Göran menar ändå att man som odlare inte ska snåla med gödsel.

– Det är viktigt att tänka på odlingsnettot. Det är fortfarande lönsamt att gödsla med tanke på de höga priserna på spannmål, oljeväxter och mjölk.

Text: Helena Holmkrantz

Tamer Umdu
råvaruanalytiker
Lantmännen Lantbruk

Den ukrainska vårbruket är i full rullning trots alla motgångar, utmaningar och risker som följer med kriget. Och detta i en värld, som redan före kriget hade bevittnat en successiv reduktion av de globala lagren för spannmål och oljev växter.

Är 60 miljoner ton ukrainsk spannmål offline?!

När Ryssland invaderade Ukraina släcktes förhoppningarna om en möjlig återgång till normalitet på spannmålsmarknaden och en ny era av global lageruppbyggnad. I stället har jordens lager utarmats ytterligare och höjt oron i världen för tillgång på spannmål för i år, men ännu mer för de kommande åren.

Före kriget stod Ukraina för 16 procent av världens majsexport och 12 procent av världens veteexport, medan den största veteleverantören, Ryssland, täckte 17 procent av den globala handeln. Dessutom är Ukraina världens största exportör av solrosolja samt den viktigaste handelspartnern till Europa på raps. Europa har varit en nettoimportör av raps de senaste fem åren, varav 30-40 procent har importerats från Ukraina.

Minerad åkermark

Med den ryska invasionen i Ukraina riskerar världen förlora en ledande leverantör av spannmål. Trots att vårbruket har kommit igång uppskattas att vårsäddensarealen kan bli 20-30 procent mindre i år jämfört med året innan. Större delen av arealbortfallet är koncentrerat till de norra och östra regionerna av Ukraina. Rådande krigsläge medför fortsatt svårigheter med att komma ut på fält, vilket delvis beror på att ryskt artilleri är på plats eller att vägar och åkermark är minerade eller har blivit bortsprängda.

Dock är det inte enbart arealbortfallet som förväntas slå mot totalskörderna, utan även avkastningarna. Avsaknad av insatsvaror såsom gödsel är bara en av flera stötestenar som förväntas resultera i lägre avkastningar. Största bristvaran för ukrainska lantbrukarna är diesel, men även personalbristen är ett bekymmer som begränsar arbetet ute i fälten.

Finansiering och bristen på likvida betalningsmedel är ännu en obehaglig verklighet för ukrainska bönder. När samtliga exporthamnar stängdes i slutet av februari för kommersiell handel försvann plötsligt möjligheten att få betalt för sina varor. Utan likviditet blev det omedelbart svårare med inköp av insatsvaror, bränsle, reservdelar till maskinerna etcetera.

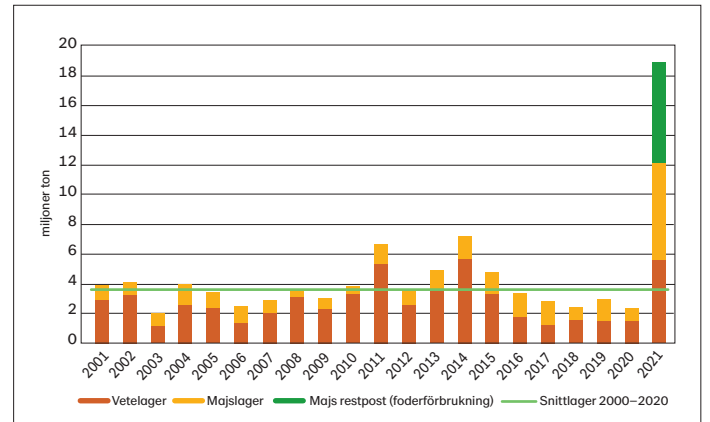
Stängda hamnar

Generellt flyttas 70 procent av ukrainsk spannmål med inlandstransport genom järnvägar och en överväldigande majoritet har en slutdestination i hamnarna vid Svarta havet. Nedstängda hamnplatser har påverkat kraftig exportflödena. Flertalet fartyg, de flesta för torrlast, men även tanker- och containerfartyg, är strandsatta vid den ukrainska kusten. Antingen på grund av rysk militär närvaro eller att minor ute i vattnet hindrar fartygen från att lämna land.

Export via järnväg och flodpråm

Blockaden av Svarta havet har medfört att nya transportled behöver expanderas eller skapas. Alternativen är få och komplicerade. Huvudsakligen exporteras spannmål per järnväg från västra Ukraina genom Rumänien och därefter lastas den på fartyg från rumänsk eller bulgarisk hamn eller fraktas genom Polen med export från polsk eller från baltisk hamn. Eftersom spårvidden på järnvägen på den europeiska sidan avviker från den ukrainska behöver varorna dessutom lastas om innan vagnarna kan nå de europeiska hamnarna.

Ett tredje exportalternativ är att lasta pråmar från Rine eller Izmail längs Donaufloden med export från rumänsk hamn. Dock är lagrings- och lastningskapaciteten begränsad samtidigt är det lång transportväg geografisk, till sydvästra delen av Ukraina. Uppskattningsvis bedöms maximal exportkapacitet för ukrainska spannmål sjunkit ned till kring 1,5 miljoner ton, vilket skulle innebära med ett volymbortfall på över 70-80 procent jämfört med en normal månad. Nyhetsflödena från Ukraina, för månaderna mars och april, signalerar praktiska utmaningar och svårigheter att komma upp till exportvolymerna på 1,5 miljoner ton.

Ukrainska vetelager, majsager, restposten för majs samt snittlager för perioden 2000-2020 i miljoner ton. Restposten beräknad genom att räkna skillnaden mellan 2021 foderförbrukning och femårsnittet för foderbrukningen. (Källa: USDA & Lantmännen)

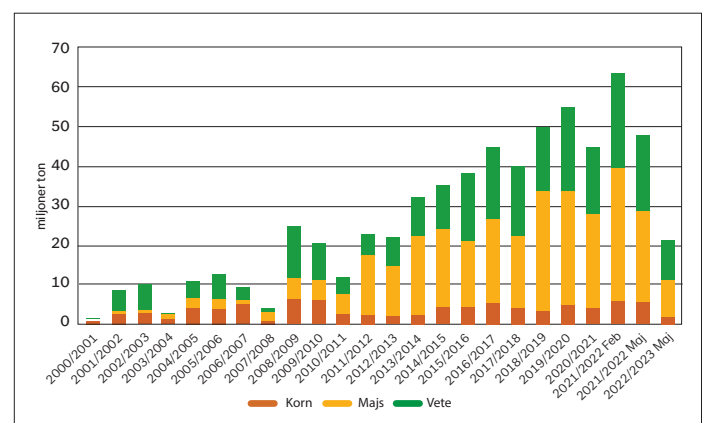
När ukrainska bönder går vidare med fältarbete under kriget kommer de snart att brottas med ett nytt problem: var ska man förvara nästa skörd. Med WASDE-rapporten i april uppmärksammade USDA rådande exportproblematik. Ukrainska lagernivåer för både vete och majs höjdes, men även en kraftig balansering gjordes för restposten (residualen) i den ukrainska foderförbrukningen för majs. Volymerna som inte kan förklaras landar oftast på restposten. I Ukrainas situation existerar det fortsatt en viss osäkerhet om hur mycket tonnage majs som har gått förlorat under kriget.

Stor ovisshet

Rådande ovisshet medförde att USDA höjde foderbrukningen, inklusive restposten, upp till 13 miljoner ton, vilket var drygt sex miljoner ton högre jämfört med femårsnittet för foderbrukningen. Tillsammans uppskattas att drygt 15 miljoner ton mer spannmål än normalt kommer att finnas tillgänglig

inom ukrainska gränser när skördeåret 2021/22 summeras.

Om Svartahavsblockaden av ryska krigsfartyg fortsätter fram till september kan detta bli ett allvarligt hinder för vidareutveckling av den ukrainska jordbrukssektorn. Kreml har vid flertal uttalande visat intresse för att ta hela den ukrainska kustlinjen och därmed stänga ute Ukraina från att handla genom Svarta havet. I sin februarirapport prognostiserade USDA en ukrainsk spannmålsexport på över 60 miljoner ton, men avsaknad av en fungerande exportmarknad riskerar leda till att nivån på ukrainsk spannmålsexport går bakåt 10-15 år i tiden.

Ukrainsk export av korn, majs och vete i miljoner ton. (Källa: USDA & Lantmännen)

Ryska bagerier separeras från Lantmännen

Lantmännens två bagerier i Ryssland separeras och avgränsas från resten av koncernen, som ett första steg i en potentiell avyttring av den ryska verksamheten.

Lantmännen har under många år haft två verksamheter i Ryssland. Ett bageri strax utanför Moskva och ett utanför St Petersburg. Sedan krigsutbrottet har olika alternativ för verksamheten i Ryssland undersökts. I april beslutade man att separera och avgränsa de ryska verksamheterna från resten av koncernen. Beslutet innebär att de två bagerierna i Ryssland kommer att agera självständigt under lokal ledning, helt fristående från Lantmännen. De kommer bara att använda sina egna lokala varumärken.

Processen är snarlik den som flera andra EU-baserade företag har valt och är ett första steg i en potentiell avyttring av den ryska verksamheten. Förändringen innebär också att risken för lokalt anställda och risken för att bolagens tillgångar hamnar i orätta händer minskar, samtidigt som alla sanktioner efterlevs. Lantmännen fortsätter följa och utvärdera situationen kontinuerligt.

Lansering av svensk glutenfri vetestärkelse

Lantmännen Biorefineries lanserar nu glutenfri vetestärkelse tillverkad av utvald höstvetete, odlad i västra Sverige och producerad av Lantmännen Reppe i Lidköping.

Runt 1-2 procent av befolkningen i Sverige får diagnosen celiaki, i vardagligt tal glutenintolerans. För de personer som drabbas innebär det att man resten av livet måste undvika gluten i kosten. Samtidigt finns det också ett ökande antal människor som väljer att äta glutenfritt av andra skäl, vilket gör att marknaden för glutenfria produkter växer.

För tillverkare av glutenfria livsmedel är glutenfri vetestärkelse en utmärkt ingrediens för många olika livsmedelsapplikationer. Den ger nämligen bra bakningsegenskaper, trots att den inte innehåller gluten.

– Vi har arbetat flera år för att utveckla en glutenfri ingrediens med bra bakningsegenskaper och en neutral smak som inte påverkar smaken på

slutprodukten. Vår produkt är faktiskt det första svenska alternativet på denna spännande växande marknad, säger Lars Franzén, ansvarig för livsmedelsingredienser på Lantmännen Biorefineries.

Produkten är ett fint vitt pulver med neutral smak och utmärkta bakegenskaper för alla typer av glutenfri bakning. Den är glutenfri enligt europeiska direktiv och lanseras nu, i ett första skede, i Norden och norra Europa där efterfrågan för närvarande är mycket stor.

Stängsel

Vi har ett stort utbud av produkter för stängsel, djur och lantbruk. Se hela sortimentet på hemsidan.

Genzo ORIGINAL

Elstängselaggregat

Till elstängsel för får, hästar och andra boskap. Tre års garanti (gäller även åska).

Pris från **1175:-**

Genzo ORIGINAL

Elstängselband

Kraftigt och slitstarkt elstängselband på rulle. Olika bredder.

Pris från **69:-**

Foga

Plaststolpe Vit 5-pack

Pris från **89:-**

Genzo ORIGINAL

X-Stolpe 20-pack 90 cm Grön

398:-

Foga

Ringisolator Super med järnkärna 200 st

319:-

IBC-tank 1000 liter

3795:-

Rek. ca-pris 3916:-

Brenderup

Hämtning i butik!

Bilsläp FS1425650U

Tippbar, obromsad fritidsvagn. Med fällbar fram- och bakläm samt tipp. Stabilt, slutet V-drag.

11990:-

Rek. ca-pris 13490:-

Foga

Balkupa rund för Häst

Praktisk balkupa till häst och får som skyddar, men även minimerar foderspill.

5790:-

Foga

Foga Balring

Hindrar djuren från att trampa runt i fodret.

4390:-

Lyfco

Nyhet!

Hönshus P512, stor

Stor hönsgård med utegård, inomhusholk och värprede. Enkelt att rengöra.

5188:-

Öppettider i butiken:

Måndag-fredag: 9-18 · Lördag: 9-13 · Dygnet runt på webben!

Alla priser är inklusive moms. Vi reserverar oss för tryckfel, slutförsäljning och eventuella prisjusteringar. Gäller så långt lagret räcker. Eventuell fraktkostnad tillkommer. Se resten av vårt breda sortiment på www.hylte-lantman.com

0345-400 00

www.hylte-lantman.com

Hantverksgatan 15, 314 34 HYLTEBRUK

Prisjakt 4.8 - Trustpilot 4.8 - Pricerunner 4.9

HYLTE
JAKT & LANTMAN

Magnus Kagevik, ny vd och koncernchef

I april tog Magnus Kagevik över som vd och koncernchef för Lantmännen. Sedan en dryg månad hade oro för pandemin avlösts av oro för ett våldsamt krig som påverkar hela världsmarknaden. Ett tuftt läge att ta över en global koncern, men Magnus är trygg:

– Det är svårt att runda fakta. Sedan 2018 har oförutsägbara händelser satt prägel på vår verksamhet – torra, pandemi och nu krig. Händelserna påverkar alla våra fyra divisioner, på olika sätt. Men vår portföljstrategi ger oss uthållighet och motståndskraft. Lantmännen är en koncern med mycket god förmåga att leverera bra resultat trots stora påfrestningar.

”Lantmännen har uthållighet i kristid”

Innan han tog steget in som koncernchef var Magnus Kagevik chef för energidivisionen. Därför börjar vi intervjun där. Energidivisionen tillverkar hållbart biobränsle, vetegluten och stärkelse, alkylatbränsle och foderråvaror. Under senare år har investeringar också gjorts i havreingredienser, glutenproduktion i Norrköping och värmebehandlade havrekärnor i Kimstad. I april förvärvades Neovas del i pelletsbolaget Scandbio, som nu är ett helägt Lantmännenföretag. Även Aspen gjorde ett förvärv under första kvartalet i England, specialbränslebolaget Coryton som främst agerar på den europeiska marknaden.

– Uppgiften för Lantmännen Agroetanol, Reppe och Oats är att förädla spannmål och därmed maximera värdet på de produkter som våra medlemmar odlar. Det är därför kul att vi fått ihop en så bra organisation och att affärerna går bra. Vi har satsat över 800 miljoner på en anläggning för glutenframställning i Norrköping och studerar nu förutsättningarna för en satsning på ärtprotein i Lidköping.

Genom att ta tillvara alla delar av vete och havre och hitta värdeskapande affärer av alla fraktioner – protein, stärkelse, skal och kli – skapar Lantmännen mer värden och maximerar lönsamheten.

– Ett sätt att maximera värdet på alla fraktioner av spannmålen är cirkulära affärsmodeller där till exempel Agroetanol köper in spannmål från svenska gårdar till biobränsleproduktion. Restprodukterna från Agroetanols produktion blir till foderråvara som foderenheten på Division Lantbruk köper in för att tillverka ett nötfoder, som sedan säljs till svenska gårdar.

Cirkulära affärsmodeller är något som Magnus ser att Lantmännen kan utveckla vidare.

Lantbruk är kärnan

– Det finns många spännande möjligheter att förädla och skapa mervärde av primärproduktionens produkter, men kärnaffären i Lantmännen är och förblir Lantbruk. Vårt uppdrag är att bidra till lönsamheten på medlemmarnas gårdar och det måste vi alltid ha med oss. Vi ska vara lantbrukarens bästa affärspartner. Vi ska ständigt jobba för att ha de bästa produk-

terna och den bästa servicen. En affär är något man förtjänar, det är inte någon rättighet.

Det finns alltid mer att göra och att hitta nya vägar till lönsam tillväxt är ett sätt att skapa bättre utväxling på medlemmarnas insatser.

– Vi är inte något högriskföretag. Vår diversifiering – med många ben att stå på – är en stor fördel i kristider. Det är samtidigt väsentligt att alla delar utvecklas på sina egna meriter, under sina egna förutsättningar. Att vi har marknadsprissättning i alla affärer är en viktig princip, oavsett om det handlar om affärer mellan lantbrukaren och Lantmännen eller mellan Lantmännen Lantbruk och Cerealia. Detta gör att vi fokuserar på respektive affärs konkurrenskraft, säger Magnus.

Växa inom och utom landet

Han påpekar att för att skapa underlag för högre resultat och därmed större utdelning till medlemmarna krävs att Lantmännen växer både inom landet och utomlands.

– Sverige är vår hemmamarknad, här har vi vår kärna. Men vi behöver samtidigt växa i våra affärer internationellt, främst i norra Europa. Det får så klart inte bli för yvigt och spretigt, men med den organisation vi har nu kan vi skapa fokus i alla våra affärer utan att tappa bort någon del, förklarar Magnus och fortsätter:

– Våra utländska verksamheter bidrar också till att sprida vår affärsrisk genom att de finns i olika geografier som påverkas olika av väder, politik, ekonomi och valuta med mera.

Att hjälpa medlemmarna genom svåra tider är en fråga som återkommer gång på gång under intervjun. Det går inte en dag utan nya prisökningar och många är oroliga. Vad kan Lantmännen göra?

– Vi jobbar mot handeln för att få igenom prisökningar på livsmedel. Varken våra medlemmars lantbruksföretag eller Lantmännen kan ta notan för ökade kostnader på insatsvaror och att hitta kostnadstäckning hela vägen ut till konsumenten är något vi jobbar aktivt med. Vi har inte någon politisk roll, mer än i frågor som direkt berör vår verksamhet, däremot kan

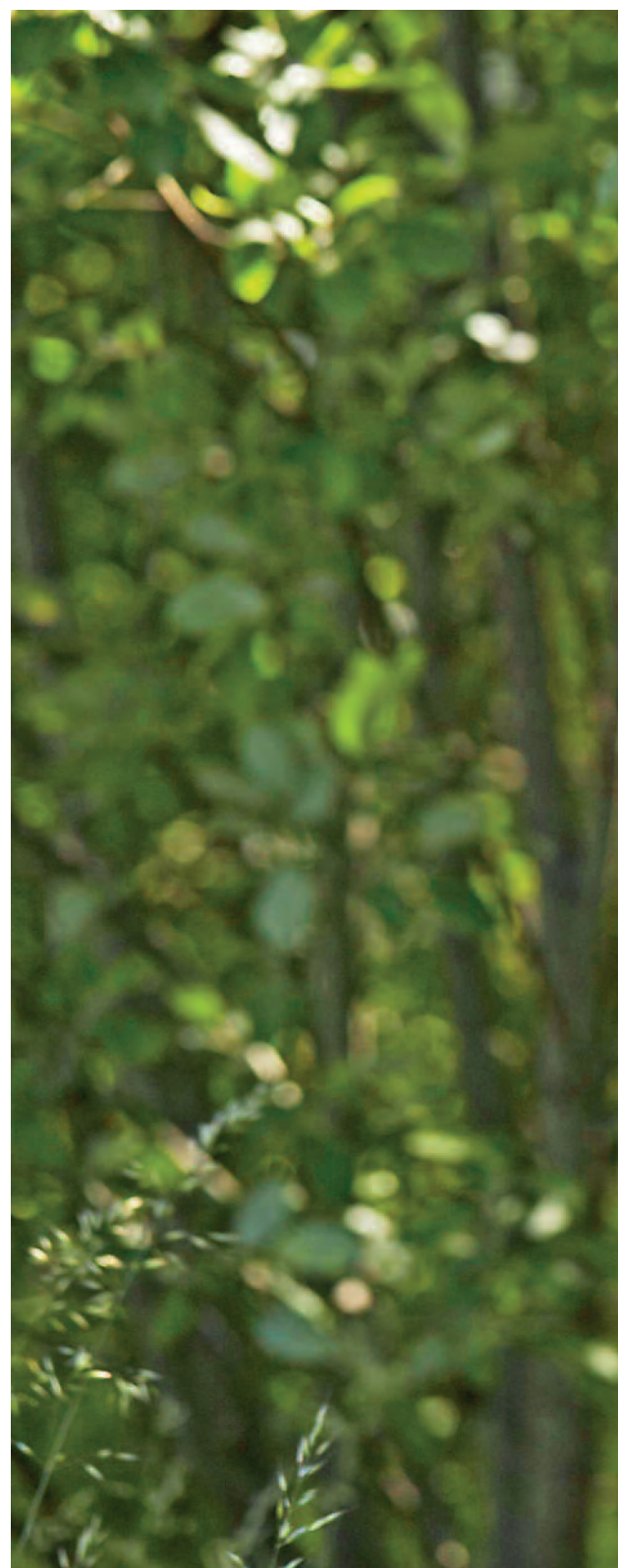
vi påverka våra kunder och få dem att förstå vad som krävs.

Magnus trycker på hur viktigt det är att öka medvetenheten om svenskt lantbruk och livsmedelsproduktion. Kriget i Ukraina påverkar på många sätt – priserna har nämnts, men även i form av brist på råvaror. Han skickar en tanke till medarbetarna i Ukraina, som med bara några få dagars undantag kommit till jobbet varje dag för att producera och leverera livsmedel trots svåra omständigheter.

– Det är full fart i produktionen igen nu. Jag hyser den största beundran för våra medarbetare där och deras arbete för att se till att människor får mat mitt under brinnande krig.

En kanske ännu svårare fråga är bagerierna i Ryssland. Lantmännen har två, ett i St Petersburg och ett i Moskva. Lantmännen har här valt att avskärma den ryska produktionen helt. Det innebär att resultatet från den ryska verksamheten inte tas in i Lantmännens resultat, vilket kan ses som ett första steg mot avyttring.

– Det är en extremt knepig situation. Vi har över 500 anställda i Ryssland i de två bagerierna. Vi är måna om att skydda våra medarbetare, men vi måste också följa de sanktioner som EU satt upp och sam-

Vi är inte något högriskföretag. Vår diversifiering – med många ben att stå på – är en stor fördel i kris-tider. Det är samtidigt väsentligt att alla delar utvecklas på sina egna meriter, under sina egna förutsättningar.

tidigt som Rysslands nya lagar måste respekteras för att inte riskera affärsledningens säkerhet.

Vad är Lantmännens främsta bidrag till svenskt lantbruk?

– Vi gör det på många olika sätt. Genom att säkerställa avkastningen på det som produceras på gårdarna. Genom forskning och utveckling tar vi fram nya sorter, nya tekniker, nya produkter. Vårt hållbarhetsarbete bidrar inte bara till en bättre miljö, utan också till nya affärer som kan öka lönsamheten både för lantbruket och för oss.

Magnus menar att FoU och hållbarhetsarbete är bra redskap för att öka produktiviteten i lantbruket, och för att hjälpa lantbruket genom klimatförändringarna. Han nämner Lantmännens tre framtidsgårdar där det ständigt pågår försök som är avsedda att komma medlemmarna till godo.

Men att bidra till svenskt lantbruk kan också handla om samarbetsprojekt tillsammans med andra aktörer i branschen, det som Lantmännen ofta kallar sitt "tillväxtpaket". Här finns Tillväxtbolaget, satsningar för framtida grödor och förbättrad animalieproduktion, samt gemensamma insatser för att öka den svenska livsmedelsexporten.

Är inte risken att det här med tillväxtpaket som stöd till lantbruket uppfattas som lite luddigt?

– I så fall är min uppmaning: kom på våra distriktsmöten så ska jag berätta hur det funkar!

Magnus vill gärna möta fler medlemmar, få chansen att förklara och svara på frågor.

– Vi måste hitta fler sätt att nå medlemmarna. Vi behöver vara mer lättillgängliga och jobba brett med fler kanaler – poddar, bloggar, sociala medier och nya typer av möten. Vi kan absolut bli bättre på det.

Vad är största styrkan med att vara ett kooperativ?

– Utan tvekan närheten till våra medlemmar som också är våra affärspartners. Vi har många forum där vi når våra medlemmar: distriktsstämmor, höstmöten och liknande. Varje medlem har möjlighet att komma dit och ställa frågor om vår verksamhet. Att träffa medlemmarna ger mig ett värdefullt tillskott i mitt arbete, säger Magnus och fortsätter:

– Samtidigt ska man ha respekt för att Lantmännen av i dag är en stor verksamhet, ett 50-miljardersbolag som måste hålla på principerna kring marknadsprissättning och attraktionskraft. Här finns både den småskaliga närheten och det stora globala nätverket. Båda är viktiga. Om vi inte kan ta hand 50-miljardersbola-

get, kan vi inte ta hand om våra medlemmar.

Din företrädare, Per Olof Nyman, stannade tio år på posten som koncernchef. Hur ser Lantmännen ut tio år framåt i tiden?

– Ja, Per Olof lyckades ju få till tio år av konstant ökande vinst, bortsett från torkåret 2018 då. Så jag får väl försöka ta vid och fortsätta på det spåret, kanske öka lutningen på kurvan ytterligare. Jag ser framför mig en fortsättning på det vi redan påbörjat – utveckling av kärnaffären, utveckling av industrin och en vidareutveckling av vår internationella verksamhet. Det finns massor av möjligheter och dem ska vi fånga. Men vi får aldrig glömma var vi kommer ifrån och att kooperativet är den grund vi står på!

Text: Helena Holmkrantz

Mer om Magnus Kageviks tankar som ny koncernchef kan du höra i Groddenpodden. Du hittar Groddenpodden på Spotify och andra plattformar för poddar.

Tio år av förändringar – och resultat

I tio år har Per Olof Nyman styrts skutan Lantmännen, men i april lämnade han över rodret och ansvaret som vd och koncernchef till Magnus Kagevik. Det har varit tio händelserika år och under vägen har mycket hunnit förändras i Lantmännen.

– Jag är oerhört stolt och glad över vad vi åstadkommit under dessa år. Det fantastiska samarbetet med medlemmarna!

Alla medarbetare som gjort sitt bästa för Lantmännen!

Det är bland det första Per Olof Nyman säger när Grodden får en pratstund någon vecka efter att han avslutat sitt uppdrag. Och stolthet är ett ord han återkommer till flera gånger under intervjun. Stolthet över de framsteg som gjorts, de förändringar som åstadkommit och att det företag han lämnar efter sig har den bredd som krävs för att klara en krissituation. Per Olof lämnar över i en tid när det råder stor oro. Ingen var beredd på fullskaligt krig inom Europas gränser.

– Vi var ändå så redo vi kunde vara. Vi har en bred portfölj av verksamheter, det har jag sagt många gånger, men de senaste årens kriser – torka, pandemi och krig – har visat oss hur oerhört viktig den bredden är. Allt kan inte vara på topp hela tiden, men där finns alltid områden som går bättre än andra, säger han och tar Unibake och Swecon som två exempel på bra byggstenar som hjälpt koncernen till ett bra totalresultat många gånger.

Strategin ger stadga

För dagen är det kanske etanolproduktionen som ser ut som vinnare: när konkurrenterna, till skillnad från Lantmännen, är beroende av gas för att driva sin produktion stiger etanolpriserna. I morgon är det kanske en annan del av Lantmännen som bidrar mest till resultatet. Grunden är att ha en bredd och en strategi för alla delar. Det han lämnar efter sig är ett företag med en tydlig strategi som ger stadga när omvärlden förändras:

– Lantmännens Strategi 2030 från jord till bord är en stark bas. Men för att fortsätta vara stark måste en strategi uppdateras efterhand. Det måste alltid finnas utrymme för vidareutveckling inom nya områden och nya sätt att arbeta som stämmer bättre överens med tiden och förändringarna i omvärlden.

Partnerskap och samarbeten av olika slag, nya sätt att framställa energi och gödsel, bättre sätt att ta vara på sido-

strömmar och restprodukter är något av det han tror vi kommer att få se mer av med tiden. Men viktigast av allt, då som nu, är spannmålen – för såväl växtodlare som för animalieproduktionen. Och lika väsentligt är att Lantmännens medlemmar får kostnadstäckning för de högre priserna.

– De kostnader som skjuter i höjden nu kommer att driva inflationen. Den utvecklingen är nog oundviklig och som jag ser det måste konsumenterna betala för de höjda kostnaderna inom primärproduktionen. Andelen av den disponibla inkomsten som läggs på mat är fortfarande väldigt låg. Animalieproducenterna är hårdast drabbade i dagsläget, i synnerhet de som inte har mark för att odla egen vall. Deras kostnadsökningar måste ut i marknaden, säger Per Olof med eftertryck och erkänner att han har svårt att släppa dessa frågor.

– Jag har varit så nära lantbruksfrågorna under alla år och har ett genuint intresse för branschen. Lantbruk och livsmedel är ju livsnödvändigt. Lantmännen ligger rätt i tiden, även om jag förstår att det just nu kan kännas tungt för många lantbrukare.

Vad tycker du har förändrats mest i Lantmännen sedan du började som koncernchef?

– Det är ett mycket mer professionellt företag i dag. Lantmännen hade ju redan påbörjat processen när jag började. Det tog tid att få ihop det hela från ett antal regionala Kooperationer till en sammanhängande struktur. Sedan dess har vi gradvis flyttat fram våra positioner över hela linjen.

En annan sida där Per Olof ser stora förändringar är medlemskåren, färre medlemmar men större gårdar, och samarbetet med de förtroendevalda.

– Det är en helt annan dialog i dag. Alla medlemsägda organisationer har diskussioner med folk som tycker olika. Det är naturligt och något man som ledare måste tillåta. Jag har alltid tyckt om att möta våra medlemmar och lyssna på hur de ser på Lantmännen. I ett jobb som mitt hinner man inte träffa alla, men jag är en nyfiken person och då får man kontakt med många människor i vitt skilda sammanhang.

Efter tio händelserika år som vd och koncernchef för Lantmännen lämnade Per Olof Nyman posten den 1 april.

” Jag har insett hur mycket jag inte haft ork att ta itu med. Som koncernchef kan man aldrig släppa jobbet. Det är en livsuppgift, ett arbete och en hobby på samma gång.

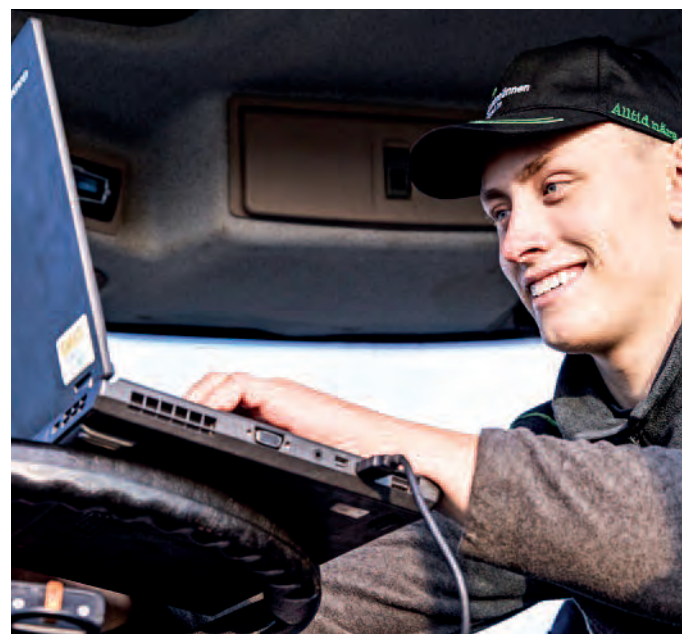
Sedan är det den givna frågan – vad ska du göra nu? Per Olof har fått svara på den otaliga gånger de senaste månaderna. Listan över saker som "borde" ha hunnits med är lång. Den har byggts på under de tio år som Per Olof varit vd och koncernchef. När han nu som 66-åring gått i pension är det tid att, som han uttrycker det, konsolidera sig – hitta en ny rytm och ett privatliv som fått gå på lågprioritering under många år.

Två styrelseuppdrag finns kvar. I Swedbank, där han framöver kommer att kunna engagera sig lite mer än han hittills hunnit. Och i HK Scan som har en utmaning när animalieproducenterna går på knäna. Samtidigt vill han

finnas till hands för Lantmännens nya ledning, om och när de behöver honom.

– De två styrelseuppdragen fyller ungefär hälften av min tid. Resten är min egen tid. Den behövs. Jag har insett hur mycket jag inte haft ork att ta itu med. Som koncernchef kan man aldrig släppa jobbet. Det är en livsuppgift, ett arbete och en hobby på samma gång. Nu hoppas jag kunna göra saker jag inte prioriterat – skidåkning, mountainbiking, vara ute i naturen. Det ska jag försöka göra mer nu, säger Per Olof med ett varmt leende.

Text: Helena Holmkrantz

Snabb service i verkstaden eller hos dig

Fler än 50 auktoriserade verkstäder, över 200 servicebilar och 300 servicetekniker

I våra verkstäder, eller med servicebil på plats hos dig, får du alltid professionell hjälp. Våra specialistutbildade servicetekniker har den senaste felsökningsutrustningen för att alltid kunna ge dina maskiner den bästa servicen.

Vi servar och reparerar alltid de varumärken vi marknadsför, som Valtra, Fendt, Kuhn och Väderstad, med original reservdelar.

Skördesäsongen närmar sig – vi är alltid nära. **Prata med oss i våra verkstäder!**

Maskiner | Reservdelar | Verkstad

Alltid nära: Du har alltid kunniga säljare och servicetekniker nära dig. Välkommen in på någon av våra fler än 50 anläggningar över hela landet. Detaljerad info: www.lantmannenmaskin.se
Handla online: I vår e-handel hittar du tillbehör, reservdelar och slitdelar till dina maskiner: <https://shop.lantmannenmaskin.se>

Följ oss på
sociala medier

Tel 0771-38 64 00 | www.lantmannenmaskin.se

 Lantmännen
Maskin

Dela kvävegivan

– vinn över vårvädret

Delad kvävegiva ger lika bra skörd och råproteinhalt, och minskar risken för kväveförluster orsakade av det osäkra svenska försommarvädret. Det visar resultat från vallförsök på Hushållningssällskapet Sjuhärads försöksgård Rådde och två norska försöksgårdar. Under seminarieriet Vall-lyftet berättade forskningsledaren Elisabet Nadeau om försöket som har finansierats med medel från bland annat Lantmännens forskningsstiftelse.

Vallen på Rådde gård håller som bäst på att vakna till grönska igen efter vintern. Från ovan syns försöksrutorna fortfarande tydligt efter ett av de vallförsök som i februari uppmärksammades under Lantmännen Lantbruks seminarieriet Valllyftet.

Elisabet Nadeau är husdjursagronom och delar sin tid som forskningsledare på institutionen för husdjurens miljö och hälsa på SLU i Skara och Hushållningssällskapet Sjuhärad. Grovfoder, ensilage och deras utnyttjande hos lantbrukets produktionsdjur

har präglat hennes yrkesliv ända sedan hon valde ensilering som ämne för sitt examensjobb på SLU.

– Innan jag var redo att börja jobba på riktigt ville jag åka till USA och se mig om i landet, berättar hon. Jag fick chansen att forska på Iowa State University of Science and Technology och planen var att stanna i sex månader.

Den ena ledde till det andra

Det ena spännande forskningsuppdraget ledde dock till det andra, och det kom att dröja elva år innan hon år 2000

till slut valde att flytta tillbaka till Sverige och det jobb på SLU som hon fortfarande har.

– Grovfoder är roligt och intressant! Det handlar om de mest utmanande grödorna, bland annat eftersom det är så många faktorer som påverkar kvaliteten. Samtidigt är vallen det viktigaste fodret för våra idisslare och deras förmåga att tillgodogöra sig vallen är fantastisk.

– Dessutom är vallen ett värdefullt inslag i växtföljden på våra gårdar, fortsätter Elisabet Nadeau. Den ger en bra markstruktur och ökar avkastningen för nästföljande gröda genom att binda kväve och öka kolinlagringen i marken.

Till nytta för lantbruket

Syftet med det aktuella försöket har varit att undersöka om och i vilken omfattning avkastning, proteinhalt, proteinkvalitet och nitrathalt i timotej/ängssvingelvall påverkas av en delad kvävegiva inför första skörd. Det är ett av försöken inom ramen för projektet IMPRESS, som leds av forskningsinstitutet NIBIO i Norge. Lantmännens

forskningsstiftelse har varit en av finansierarna tillsammans med huvudfinansieraren Norges forskningsråd (Matfondavtal), Yara GmbH, Yara Norge, Felleskjøpet Agri, NLR och Strand Unikorn.

– Vi fick en inbjudan att medverka i försöket och tackade ja eftersom vi gärna vill delta i projekt som är till nytta för svenska lantbrukare, säger hon.

Försöket har genomförts parallellt och på samma sätt på tre försöksgårdar med olika jordarter och klimat: NIBIO:s försöksstationer Særheim på Norges sydkust, Kvithamar nära Trondheim och Rådde gård, Länghem.

Kostnaden för gödselvaror är betydande för lantbruket, vilket motiverar utveckling av gödslingsstrategier som minimerar sårbarheten och säkerställer att grödan får så stor nytta som möjligt av det kväve som tillförs.

– Det är ingen nyhet att du kan kvävegödsla dig till en ökad proteinhalt i gräsvall, konstaterar Elisabet Nadeau. Men med det oförutsägbara vädret vi har här i Sverige och Norge behöver vi skapa rätt förutsättningar för att

Så här genomfördes försöket

Försöksvallen på Rådde och i Særheim anlades 2018 och försöksvallen i Kvithamar anlades 2017. Under de två kommande åren undersöktes hur en delad kvävegiva påverkade avkastning, proteinhalt, proteinkvalitet och nitrathalt i vallen.

Försöksupplägg:

- Nollrutor med utan någon kvävegödsling alls. Enbart P och K-gödsling.
- Försöksrutor med hela kvävegivan på 110 kg N/ha på våren
- Försöksrutor med delad gödselgiva: 60 kg N/ha på våren + 50 kg N/ha 3-4 veckor före tidig axgång hos timotej
- Försöksrutor med delad gödselgiva: 60 kg N/ha på våren + 50 kg N/ha 2-2,5 veckor före tidig axgång hos timotej

Skörd vid tre tidpunkter:

- Runt 10 maj när första noden är kännbar på första timotejplantan
- Runt 20 maj, när två noder är kännbara på största delen av timotejplantorna
- Runt 5 juni, vid begynnande axgång hos timotej

Några slutsatser:

- Delad N-giva gav inga eller endast små oregelbundna effekter på proteinets kvalitet.
- Den andra N-givan bör ges 3-4 veckor före skörd för att växten ska hinna lagra in kvävet som protein.
- Delad N-giva gav i vissa fall ökad råproteinhalt.
- Nitralthalterna var låga i samtliga försök och påverkades enbart marginellt av vald N-gödslingsstrategi.

Försöksledare Ola Hallin och forskningsledare Elisabet Nadeau i försökslokalen på Rådde gård, som är Hushållningssällskapet Sjuhärads försöksgård.

grödorna också ska komma åt det kväve vi ger dem.

– En svensk svensk vår och försommar kan lika gärna vara regnig och kylig som torr och het. Det är få år vi anser att det regnar lagom mycket och är lagom varmt. Om vi ger hela gödselgivan samtidigt riskerar vi att den antingen regnar bort eller att det blir en torrperiod så att kvävet ligger kvar på markytan och inte når växternas rötter.

Försöksresultaten ska redovisas i sin helhet till Lantmännens forskningsstiftelse och Norges forskningsråd under hösten 2022. Men redan under Valllyftet kunde Elisabet Nadeau ge delta-

garna ett besked baserat på de analyser som gjorts av grödorna på de tre gårdarna.

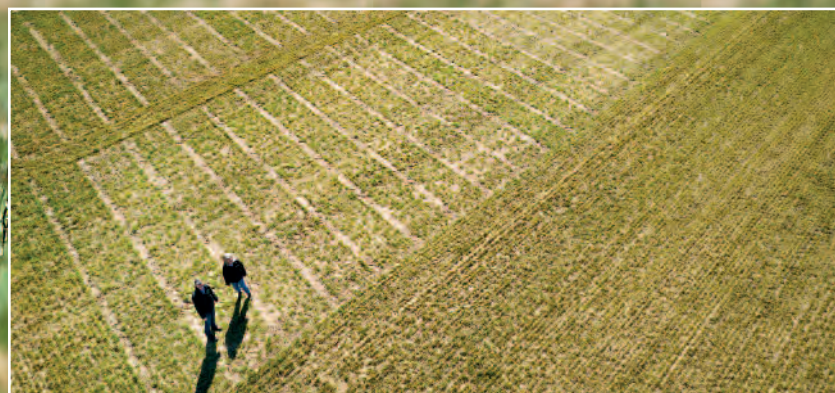
– Vallodling med delad N-giva inför första skörd ger lika bra skörd och råproteinhalt, samtidigt som du minskar risken för kväveförluster orsakade av vädret och säkerställer att kvävet kommer grödorna till nytta. För bäst effekt ska du ge den sena givan 3-4 veckor före första skörd.

Proteinrikt vallfoder skapar förutsättningar för att minska gårdens totala foderkostnader.

Intervju: Katarina Averås
Foto: Øyvind Lund

” Vi fick en inbjudan att medverka i försöket och tackade ja eftersom vi gärna vill delta i projekt som är till nytta för svenska lantbrukare.

Med hjälp av drönare som kan fotografera från ovan blir det tydligt hur vallen på Rådde gård har delats in i försöksrutor.

Per-Anders Andersson och Hans Birgersson tar en närmare titt på hur vallen överlevt vintern. Rörsvingel är ett säkert kort i dessa bygder menar Hans.

Vallodling – nu lönar sig insatserna

På gården Södra Mo utanför småländska Gislaved finns fler åkerskiften än årskor.

För familjen Birgersson är vallodling och utfodring därmed en komplex uppgift.

– Det gäller att blanda balar från olika skördar och skiften för att få bra foder, konstaterar Hans Birgersson.

När Lotta och Hans Birgersson sitter ner tillsammans med Lantmännens rådgivare Per-Anders Andersson studerar samtalen rekordsnabbt från ämne till ämne. Ena stunden diskuteras klöverns vara eller inte vara i vallblandningen, nästa sekund vilket gräs som överlever blöta körspår bäst.

Att bli en duktig vallodlare, och få sin produkt godkänd av kunderna – korna, är en konst som tar årtal att lära sig. Det är tusen och åter tusen små aspekter som ska tas hänsyn till och det finns inget exakt facit.

För familjen Birgersson, som förutom Hans och Lotta också består av barnen Märts, Svea, Hilma och Harry, där Hilma jobbar deltid på gården, har vallodling blivit något av en tävlingsgren. Det går helt enkelt inte att försöka odla vall på över hundra skiften där medelstorleken är runt ett hektar utan att ta sig an utmaningen till hundra procent.

Nytt stall – nya rutiner

Som om inte komplexiteten i situationen var nog som den var, valde Birgerssons för tre år sedan att bygga nytt

stall. Det var dags för lösdrift och robotmjölkning.

– Det var som att kasta sig ut från en klippa. Vi visste ingenting om det nya, berättar Lotta och tillägger att det ändå var ett helt nödvändigt steg eftersom många års mjölkning på båspall frestat hårt på kroppen.

Med nya stallet kom nya utfodringsrutiner. Tidigare rullades ensilagebalarna ut på foderbordet och möjligheten att finjustera blandningen i grovfodret var begränsad. Nu finns i stället foderblandare på gården och varje fyllning sker med stor omsorg.

– Det blir 40 procent förstaskörd, 40 procent andraskörd och 20 procent tredjaskörd, berättar Hans.

Bakom stallet ligger balarna i olika grupper, väl märkta. Hans har ett system för vilken skörd balarna togs och vilka skiften de kommer från. Allt för att kunna ge de olika djuren exakt vad de kräver.

– Nu när vi har möjlighet att blanda

fodret så noga kan vi köra intensivare växtodling på de skiften där det passar och extensivare på de små skiftena, där vallarna kan få ligga lite längre.

Historisk uppdelning

Hur kommer det sig då att familjen Birgersson har sina 132 hektar åkermark uppdelad i 128 olika skiften? Svaret finns dels i gårdens placering, i småländska höglandets skiftande landskap, och i gårdens historia.

– Vi började med att arrendera en gård, det var 1993, därefter tog vi över driften här på min föräldragård och 2008 köpte vi den. Sedan dess har vi lagt till flera arrenden och köpt till mark. Nu senast har vi faktiskt också nyodlat, berättar Hans.

Den vanliga historien alltså. För att kunna driva verksamheten krävs expansion, men i de här bygderna erbjuds inte några stora fält, förutsättningarna är redan satta. De olika skiftena kommer med olika betingelser och Hans

När rådgivaren Per-Anders Andersson besöker Hans och Lotta Birgersson strax utanför Gislaved diskuteras vall och vallodling på riktigt hög nivå.

har fått lära sig vilka vallfröblandningar och odlingsstrategier som fungerar bäst på vart och ett av alla skiften.

Gödslar för skörd

Han har dock en övergripande strategi. Det är att gödsla för att få skörd.

– Vi håller uppe värdena genom att gödsla rejält, det blir 100 kilo kväve till första skörden, berättar han. Fjölårets skörd hamnade i snitt på 171 gram råprotein och 11,3 MJ energi.

Och korna har svarat. Från att ha nosat på 12 000 kilo EMC innan nybygget producerar de nu 12 500 kilo i snitt och levererar dessutom högre slaktvikter.

Frågan för dagen är om det fortfarande lönar sig att satsa på köpt kväve, eller om det är en bättre idé att öka klöverinblandningen. I år sås på Södra Mo bland annat Lantmännens fröblandning Mira 27. Den innehåller vitklöver, röd-klöver, ängssvingel, rörsvingel och timotej. Per-Anders Andersson konstaterar att det som görs på Södra Mo nog ligger så nära det optimala det går att komma. Att gödsla sig till proteinet är effektivt och enkelt, att odla det med ökad andel av klöver kan vara besvärligare.

Ett annat spørsmål gäller etablering av nya vallar. I de här trakterna är själva etableringen oftast bekymmersfri, här släpper molnen sitt regn på väg österut och försommartorka är nästan ett okänt fenomen. Genomgående etableras de nya vallarna i insädd med havre eller korn och Hans har märkt att tillgången på helsädesensilage ibland

överstiger behovet.

– Man behöver inte vara rädd för att etablera vallen i en reninsädd, menar Per-Anders. Om man sår i samband med vårbruk så blir det ju faktiskt två skördar redan första året. Metoden kan dessutom vara ett sätt att hålla ogräset borta om vi inte kan använda glyfosat i framtiden. Då kan man tänka sig att plöja två år i växtföljden genom att så en blandad insädd och en reninsädd av vallfrö och på det sättet undvika ett överskott av helsädesensilage.

Förändringar på gång

Kanske dags att fundera i nya banor alltså, och enligt Per-Anders finns det flera förändringar på gång.

– Till exempel ser vi tydligt att växtsäsongen blir allt längre. Vi kan komma att få vänja oss vid att ta fler skördar på grund av det.

Det finns en helt outtömlig mängd frågor att dryfta när erfarna lantbrukare träffar en erfaren rådgivare. Allt handlar inte specifikt om vallodling, mer om själva företagandet. Hur kan driften förändras för att man ska få några dagars sammanhängande ledighet under sommaren? Hans och Lotta reflekterar över om det kanske skulle vara idé att bygga ett par plansilofack och leja för delar av skörden.

Men frågan blir hängande i luften. Den liksom många andra kräver en rejäl runda till av diskussioner.

Text: Sofia Barreng

Foto: Sofia Ernerot

– Att bygga nytt stall och gå över till lösdrift och robotmjölkning var som att kasta sig ut från en klippa, konstaterar Lotta Birgersson. Men det blev jättebra.

– Rörsvingel går bra här. Vi får mycket nederbörd, vilken inte alltid dräneras bort, men det klarar rörsvingeln fint, menar Hans Birgersson.

” Vi ser tydligt att växtsäsongen blir allt längre. Vi kan komma att få vänja oss vid att ta fler skördar på grund av det.

Per-Anders Andersson, rådgivare, Lantmännen

Förrådet av balar är organiserat i grupper och Hans har ett system för att märka vilka skördar och vilka skiften de olika balarna kommer från.

Södra Mo, Gislaved

Ägs och brukas av Hans och Lotta Birgersson med dottern Hilma samt en anställd på var sin deltidstjänst. Mjölproduktion med 124 liggsängar i ett nybyggt stall med två mjölkningsrobotar. Övervägande Holstein samt SRB men även några korsningar. Producerar i snitt 12 500 kilo EMC per år. Totalt 132 hektar åkermark varav 28 hektar spannmål och resten vall. 55 hektar naturbeten. 350 hektar produktiv skogsmark.

Vallen har aldrig varit viktigare

Nu är goda råd dyra.

Så lyder ordspråket och sällan har det stämt så bra som i dagens vallodling. Rekordhöga priser på insatsmedel kräver väl underbyggda beslut och ett samtal med rådgivaren kan bli väl investerade minuter.

Per-Anders Andersson är växtodlingsrådgivare på Växtråd, Lantmännens odlingsrådgivning. Med trettio års erfarenhet som rådgivare har han gjort vall- och grovfoder till sin specialitet. Att delta i projektet Vall-lyftet, ett samarbete mellan Lantmännen och Yara med syfte att lyfta kvalitet och avkastning i vallodling, är en av hans arbetsuppgifter.

Vilken är den absolut vanligaste frågan du får från lantbrukare när ni pratar vallodling?

– Det vi pratar mycket om är kvaliteten i vallen. Jag älskar foderanalyser och använder dem gärna i ett växtodlingsperspektiv, då får man ju dubbel nytta av dem. Med återkommande analyser i första, andra och tredje skördarna har man efter några år möjlighet att se trender som går att dra nytta av.

– Men det går också att då snabba beslutsunderlag, som exempel styrs ju skördedatumet i princip av innehållet av energi och NDF, samt i viss mån råprotein.

Priserna på allt från växtnäring till sträckfilm har rakat i höjden. Märks det på diskussionerna?

– Ja, det gör det verkligen. Vallen har

aldrig varit viktigare än den är nu, både som proteinfoder och energifoder. Om det är något man ska tänka på nu när kostnaderna är höga så är det att inte tulla på kvaliteten. Det vi gör för vallen, det får vi tillbaka.

– Det här med kvävet är verkligen tiotusen kronorsfrågan just nu. När jag räknar på det och tittar på vad proteinet i fodret kostar så är det fortfarande lönsamt att gödsla, trots att konstgödseln blivit dyrare. Om man inte får upp proteinhalten i fodret så måste man köpa ett proteinfoder och det är dyrare.

– I en gräsdominerad vall räknar jag med, enligt nya gödslingsförsök, att det fortfarande är lönsamt att ge minst 80 kilo kväve till förstaskörden och 60 kilo till andraskörden.

Vad säger du om att öka inslaget av baljväxter för att minska inköp av kväve?

– Det är verkligen en jättesvår fråga. Många är inne på det, och vi har aldrig förr sålt klöverfrö som vi gör nu. Men jag säger att det inte är den enda lösningen, för proteinet blir inte gratis bara för att jag har klöver i vallen. Det

– Kostnaderna är höga och då gäller det att inte tulla på kvaliteten, konstaterar växtodlingsrådgivare Per-Anders Andersson. Det vi gör för vallen, det får vi tillbaka.

kan vara lättare att styra proteinhalten genom att gödsla fram dem.

– Man måste också komma ihåg att en övergång till klöverinslag tar tid att genomföra och att det inte passar alla och överallt. Vi vet också att det är gräset som driver mjölken, det är där vi får en stor del av smältbarheten.

Vi har fortfarande torråret 2018 i gott minne. Vad har du för råd med tanke på det?

– Det handlar mycket om etablering. Ett timotejfrö har en tusenkornvikt på bara 0,5 gram, det är svårt att placera

på rätt ställe i såbädden om man inte har vältrat före sådd. Fältgrobarheten går ner drastiskt om fröet hamnar för djupt.

– En annan aspekt på etablering i försommartorra områden är att flera nu börjar experimentera med ren vallfröinsädd, utan den så kallade skyddsgrödan. Glöm inte att just den här skyddsgrödan konkurrerar om både växtnäring och ljus. Men framför allt; den tar vatten.

Text: Sofia Barreng
Foto: Sofia Ernerot

Från fint frö till bra foder

Vallen är en av de viktigaste faktorerna för god mjölk- och köttproduktion. För att höja kvaliteten på den svenska vallen i hela landet har Lantmännen och Yara därför satsat på det gemensamma projektet Vall-lyftet. Det händer mycket inom grovfoderutvecklingen just nu.

Förädling

Lantmännen är ensamma i Sverige om att ha egen förädling av vallväxter. Växtförädling är ett långsiktigt arbete och på förädlingsstationer i Svalöv och Länäs tas sorter som är speciellt anpassade för svenska odlingsförhållanden och landets olika klimatzoner fram.

Utsäde

Nästa steg i arbetet för att nå bästa vallen är att odla fram volymer av de olika vallarterna till utsäde. Det sker med hjälp av 450 odlare från södra Skåne till Dalarna på 12 000 ha varav ungefär hälften är ekologiskt frö. Allt frö rensas sedan i Eslöv. Lantmännen har sin egen utsädesodling av vallfrö som används både till vallfröblandningar och till avsalu på exportmarknaden.

De senaste åren har Lantmännen utökat exporten främst inom Europa, men även till Nordamerika och Asien. Med ungefär 6 000 hektar ekologiskt frö är Lantmännen en av de största ekologiska fröproducenterna i världen. Utöver

vallarter ingår också grönytefrö i Lantmännens fröaffär.

Växtskydd

Gräs kan ställa till både vad foderkvalitet och skördevolym. För att mota dessa problem har Lantmännen en bred portfölj med växtskydd till hjälp för olika strategier beroende på vad vallen innehåller för arter. Lantmännens testar olika växt-skyddsstrategier i egna försök för att samla kunskap kring effekter, blandbarhet och merskördar.

Gödsel

För att få vallen att leverera på bästa sätt behövs det gödsel eller komplement av gödsel utifrån vad gården har för tillgångar. Förutom de klassiska gödselprodukterna med kväve som bas finns ett brett utbud av produkter för att stärka vallen med de viktiga grundämnen kalium och svavel samt en bred portfölj för att förebygga mikronäringsbrist.

Plast och ensilering

En av de absolut viktigaste delarna vid vallodling är att skapa goda förutsättningar för bra lagring av fodret så kvaliteten håller och att risken för förluster minskas. Lantmännen har en portfölj av sträckfilm, nät och garn i både premium- och bassortimentet. Plansilosortimentet består av både premiumfilm och standardfilm med upp till 86 procent återvunnet material och bibehållen hög kvalitet. Ensileringsmedel är en annan viktig produkt för vallodlaren. Det finns syrabaserade, saltbaserade ensileringsmedel samt bakteriepreparat för att optimera grovfoderproduktionen på önskat sätt.

Maskiner

För att kunna leverera en god vall behövs också bra maskiner. Lantmännen Maskin har ett stort produktutbud av specialredskap för vall för att odlaren ska kunna hitta den maskinlösning som passar bäst.

Rådgivning

Växtråd Vall och Växtråd Vall är två tjänster som samlar den senaste informationen och aktuella råd för lyckad vallodling. Det kan handla om val av fröblandningar, etablering av frö och gödselstrategier såväl som ogräsbekämpning, skördeprognoser och lagring. Dessutom kan man i vissa delar av landet även få fältrådgivning.

Foderutveckling

Vall utgör en stor andel av den totala foderstaten hos idisslarna. Alla delar är viktiga för att få ett grovfoder som uppfyller djurens totala näringsbehov. Beroende på djurkategori, produktionsmål och kvalitet på vallen kompletteras grovfodret med ett anpassat kraftfoder för att täcka djurens behov. Lantmännens foder-avdelning utför foderförsök och arbetar med produktutveckling för att ta fram foderprodukter som passar till alla typer av grovfoder och produktionssystem.

Forskning

För att ytterligare utveckla vallodlingen satsar Lantmännen mycket resurser på forskning. Lantmännens forskningsstiftelse delar årligen ut totalt 25 miljoner kronor till olika projekt och många av dessa handlar om just vall. (Läs mer om forskningsprojektet som fokuserat på kvävegivor i vall på sidan 18-19.)

Samarbete med Yara

Yara är samarbetspartnern inom projektet Vall-lyftet. Företaget arbetar aktivt med att utveckla produkter och gödslingsråd för vallodling. Även utrustning och program för precisionsgödning av vall (bland annat satellitjänsten atfarm) finns i portföljen. Med hjälp av Yaras nyutvecklade vallverktyg samt noll- och maxrutor kan gödslingsbehovet bättre bedömas i varje fält.

Text: Emelie Ekholm

SVENSKA ÄRTOR. NU SOM KÖTT.

Bra mat från
Lantmännen

Lokala avvikelser kan förekomma.

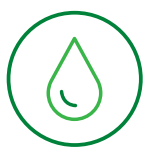
Finns i frysdisk!

Lantmännen Aspen

Ständigt mot nya milstolpar

Säg Aspen och de flesta tänker på alkylatbensin i dunkar – oavsett vad det faktiskt står på dunken. Aspenbensin är ett begrepp, men bolaget bakom, Lantmännen Aspen, är betydligt mindre känt. Det är ett välmående bolag med huvudkontor i Hindås och försäljning av specialbränslen i ett 30-tal länder. Ett nyförvärv i Storbritannien och en egen säljorganisation på plats i Chicago är det senaste årets milstolpar.

Det började på 80-talet i liten skala med en idé om att skapa ett bränsle med lägre halter av skadliga kolväten, vilket skulle förbättra arbetsmiljö och hälsa för skogsarbetare. Sedan dess har mer än 30 år gått och Lantmännen Aspen är i dag en egen koncern i Lantmännen-koncernen med en årlig omsättning på över en miljard.

Claes Alin är vd i Lantmännen Aspen sedan 2008, men han har varit med i bolaget sedan starten i slutet av 80-talet. Aspen var till en början ett litet privatägt bolag. Claes var ansvarig för starten av den första fabriken som låg i Göteborg och började tillverka alkylatbensin till skogsbruket.

– Det var en fantastisk känsla när vi insåg att vi kunde hjälpa en yrkesgrupp med många hälsoproblem. En skogsarbetare förklarade för oss att han haft så svåra problem med astma att han varit tvungen att sluta jobba, men genom att byta till vårt bränsle kunde han gå tillbaka till sitt arbete igen utan att få and-

ningssvårigheter, berättar Claes.

Från det lilla formatet fortsatte Aspen sedan på den inslagna vägen, har efter hand vuxit ut till en koncern med flera bolag och på vägen passerat ett antal milstolpar. 2006 förvärvades Aspen av Lantmännen och målen har förändrats i takt med att bolaget vuxit. Under de tio första åren handlade det framför allt om organisk tillväxt i form av ökad försäljning och större marknadsandelar på befintliga marknader. Till en början var siktet ställt på hela den nordiska marknaden. Ganska snart handlade det sedan snarare om att slå sig in på den europeiska marknaden.

Klivet ut i världen

2017 togs ett stort kliv. Det välrenommerade Lantmännenbolaget Agro Oil flyttades in i Aspen, vilket skapade synergier i form av gemensamma försäljningspunkter – i dag mer än 200 återförsäljningsställen i Sverige! Samma år förvärvades det franska ledande bolaget för specialbränslen, Marline, med huvudkontor och produk-

tion fem mil söder om Paris. Samtidigt utvidgades försäljningen kontinuerligt till nya marknader, både i Europa och Nordamerika.

Aspen bildade redan 2017 ett bolag i USA, men verksamheten där tog faktiskt fart först mitt under pandemin när bolaget äntligen kunde öppna sitt kontor i Chicago med fyra medarbetare. I år har ytterligare en satsning gjorts när det brittiska specialbränslebolaget Coryton förvärvades i februari. Coryton är ett teknologiskt företag som specialiserat sig på design, formulering och blandning av skräddarsydda bränslen utifrån kundens önskemål och behov.

– Coryton är ett spännande bolag. De gör till exempel blandningar för motortester och specialblandningar till motorsport. De arbetar både med bilar och tyngre transportfordon, vilket gör dem jätteintressanta som komplement till vår övriga verksamhet, kommenterar Claes.

Smutsigt blir rent

Aspen har alltså förändrats mycket

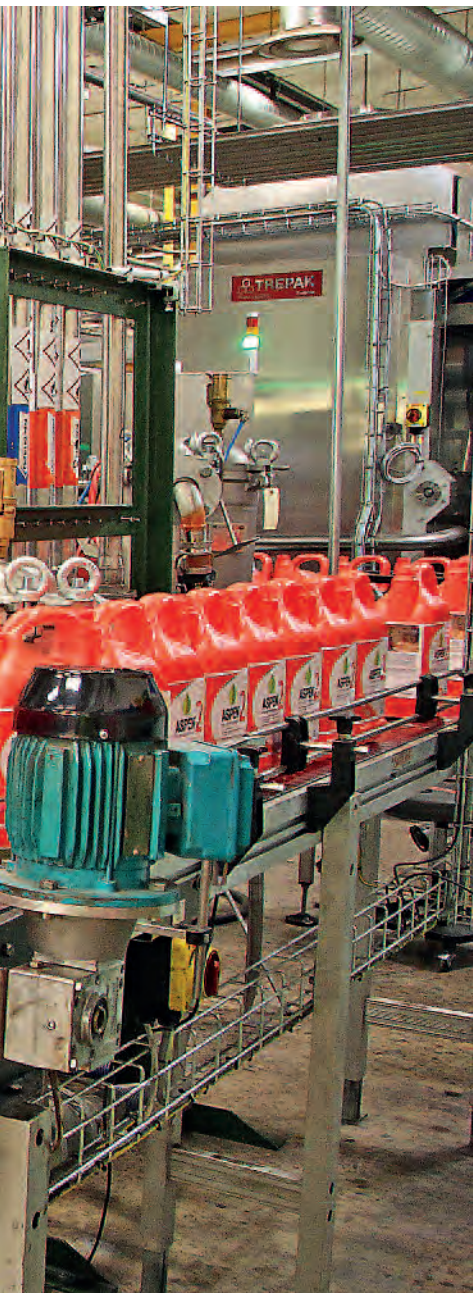
sedan den blygsamma starten. I dag finns Aspens produkter i ett 30-tal länder på 25 000 säljställen. Men genom alla år har den grundläggande tanken blivit kvar – att satsa på specialbränslen som bidrar till bättre hälsa hos användarna och bättre miljö i omgivningen.

– Vår grund är fortfarande att göra "smutsiga" motorer "rena" genom bättre bränslen, säger Claes.

Alkylatbensin i olika former är de huvudsakliga produkterna. Huvudfabriken ligger fortfarande i lilla Hindås strax öster om Göteborg, men tillverkning finns även i Frankrike, i Brières-les-Scellés som ligger i närheten av Paris. De franska produkterna säljs under två varumärken – dels som Aspen, dels som Marline. I Hindås blandas alkylatbensin till en produkt som lämpar sig inte bara i motorsågen, utan också i båtmotorn och gräsklipparen. Här pågår ett ständigt utvecklingsarbete för att hitta rätt blandning för den uppsjö av olika småmotorer som finns i samhället.

Aspen är inte ensam om att producera alkylatbensin på den svenska marknaden. Det säljs olika kvaliteter för olika syften, i många fall under så kallade egna varumärken. Men Aspen har trots det behållit sin särställning. Det är rentav så att Aspenbensin blivit ett eget begrepp, ungefär som Melitta blivit ett ord för kaffefilter, har Aspen blivit ett ord för alkylatbensin.

– Det är många som försöker ta sig in

Lantmännen Aspen

- Ledande nischföretag inom specialbränslen samt smörjmedel och kemikalier
- Ägs av Lantmännen sedan 2006 och ingår i Energidivisionen
- 1,5 miljard i omsättning

Fyra varumärken

Aspen – Alkylatbensin med avsevärt mycket färre skadliga kolväten jämfört med vanlig bensin. Renare förbränning. Ger en renare motor som är lättare att starta och ett bränsle som kan lagras i flera år.

Marline – Förpackade specialbränslen och smörjmedel som tillverkats sedan 1954 för konsument och proffs.

Agrol – Smörjmedel och kemiska underhållsprodukter av högsta kvalitet till den professionella marknaden för lantbruk, skogsbruk och entreprenad

Coryton – Skräddarsydda bränslen för bland annat tester inom motorindustri och motorsport

25 000 säljpunkter i ett 30-tal länder
Egen säljorganisation i Norden, Frankrike, USA, Tyskland och England

Tre produktionsenheter

Hindås (nära Göteborg)
Brières-les-Scellés (nära Paris)
Essex (norr om London)

exempel ett franskt bolag som gör bensinkomponenter av sockerbeter. Det ser lovande ut i labbskala. Svårigheten är att skala upp tillverkningen och få den stabil, säger Claes och fortsätter:

– Jag tror vi kommer att hitta nya lösningar ganska snart. I den fas vi befinner oss nu samlar vi på oss så mycket "know how" som möjligt för att veta vilken väg vi ska gå när tekniken är framme.

Men redan innan det steget kan tas gör Aspen stor nytta för omvärlden och det är något Claes gärna trycker på under pratstunden.

– Våra produkter gör en otrolig hälso nytta och dessutom är de mycket bättre för miljön än andra fossila bränslen. Alkylatbensinen fungerar ju exempelvis bra i båtmotorer och ju äldre motorn är desto större miljönytta får du genom att byta till Aspens produkter.

Hur ser du på konkurrensen från exempelvis etanol?

– Etanol fungerar bra i bilar, men inte i småmotorer, där behövs andra typer av bränslen.

En annan växande konkurrentteknik är elmotorn eller den ökande "batteriföringen" som Claes uttrycker det:

– Det blir helt klart fler och fler robotklippare i våra trädgårdar och parker. Men vi ser ändå framför oss att nischbränslen kommer att öka i samma takt – el är bra, men det fungerar inte i alla miljöer.

Lantmännen Aspen är ett så kallat portföljbolag i Lantmännenkoncernen, med andra ord ett bolag som inte är direkt knutet till lantbruket genom sina produkter och inte tillhör de primära satsningsområdena. Är Lantmännen rätt miljö för ett företag som Aspen?

– Absolut! Man kan tycka att vi är en lite udda fågel eftersom vi främst jobbar med fossila bränslen och inte tillverkar produkter som bygger på råvaror från lantbruket, men lantbrukarna är viktiga kunder för oss. Många av dem är ju dessutom skogsägare. Lantmännen är en fantastisk ägare som stöttat oss på alla sätt och bidragit till att vi har en så fin och stabil verksamhet i dag.

Text och bild: Helena Holmkrantz

på marknaden, men Aspen är fortfarande det största enskilda varumärket inom sitt område i Norden och Europa.

Hur ser konkurrensen ut på den nordamerikanska marknaden?

– Det finns många småbolag som gör specialbränslen för mindre motorer, men alkylatkonceptet kopplat till arbetsmiljö och hälsa finns inte. Vi är i kryptstadiet fortfarande, provar olika säljmo-

deller och marknadsföring. Men hittills har vi blivit väl mottagna, bland annat av brandväsen och parkförvaltningar som ser vikten av bra arbetsmiljö.

Söker hållbara lösningar

En fråga som är brännande aktuell är fossila bränslen. Alkylatbensin är både miljö- och hälsomässigt att föredra framför vanlig bensin och diesel, men det är fortfarande tillverkat av fossila

Vi vill konvertera traditionella fossila bränslen till mer hållbara. Det är en av våra viktigaste utmaningar.

Claes Alin är vd i Lantmännen Aspen sedan 2008, men har funnits med i bolaget sedan starten på 80-talet.

råvaror. Omvärlden fokuserar alltmer på att fasa ut fossila bränslen. Hur resonerar Aspen?

– Det är klart att vi har den frågan på bordet. Vi vill konvertera traditionella fossila bränslen till mer hållbara. Det är en av våra viktigaste utmaningar. Samtidigt är det svårt eftersom de standarder som finns inte tillåter inblandning av alkoholer. Vi samarbetar med andra utvecklare för att hitta lösningar, till

Norrlands första kycklingslakteri

Högt tempo och mod hade Larz Hansson redan på sin tid som skoterkrossförare. I dag är det i stället full fart med nya företaget Norrlandsfågel AB och kycklinguppfödning tillsammans med sambon Emilie Häggblom som gäller.

Larz Hansson i Edsele är en av Lantmännens förtroendevalda och sitter i distriktsstyrelsen för Västernorrland. Här har de yngre fått ta plats med ny framtidstro. Larz Hansson är ett

exempel på den nya generationen lantbrukare som bryter ny mark med att starta kycklinguppfödning och norra Sveriges första stora kycklingslakteri.

Han är uppvuxen på en gård där det bedrevs äggproduktion men lade tidigare själv krutet på entreprenadmaskiner och en karriär som skoterkrossförare som tog mycket tid.

– När mina föräldrar ville sälja gården och inget av mina syskon var intresserade av att ta över kände jag starkt varifrån jag kom och ville ta över det.

2016 tog han och sambon Emilie över föräldragården. Emilie å sin sida har alltid varit intresserad av kor och ville testa att utveckla den delen på gården.

Larz hade börjat fundera allt mer på fjäderfäbranschen, som han såg stor potential för i norra Sverige.

– Den branschen har alltid haft många entreprenörer söderut som skapat egna varumärken. Jag upplever att det är mer entreprenörskap inom det området än i det traditionella jordbruket. Det är snabba förändringar från vecka till vecka i uppfödningen. Jag gillar fjäderfän, tror på det här och började tjata på Emilie, säger Larz.

Precis som i hennes tidigare roll som hans personliga tränare i skoter-cross har hon även i deras gemensamma lantbruksföretag axlat rollen som den lite mer eftertänksamma.

– Jag var inte helt övertygad först. Jag ville ju jobba med köttjur och hade börjat testa att byta ras på nöt. Jag funderade också på varför ingen annan satsade på fjäderfä här om det var så bra, berättar Emilie.

Tanken på fjäderfän fick mogna medan Larz fortsatte med sina entreprenadmaskiner och även ett vilthägn med kronhjortar och ett viltslakteri. Parallellt med

det fortsatte han sondera terrängen för kycklingslakteri.

– Jag gjorde studiebesök söderut och har nog interjuvat alla stora namn i fjäderfäbranschen, säger Larz.

Snabbt beslut

När pandemin kom och de hastigt tappade alla restaurangkunder på viltkötet bestämde han sig över en natt.

– Jag slaktade ut kronhjortshägnen och bestämde mig för att lägga all energi på det här i stället. Jag var så inne i att det var rätt grej och att det skulle gå snabbt att styra om verksamheten och bygga upp det nya. Med facit i hand tog det mycket längre tid.

Det som framför allt satte käppar i hjulen var finansieringen.

– Det var väldigt mycket pengar och bankerna var inte lika övertygade som jag om att det gick att räkna hem på ganska kort tid. Jag fick många nej av banker och investerare. Men jag gav mig inte.

Vid det här laget hade Emilie också börjat tro på idén och tillsammans satsade de

eget sparkapital, sålde skog, pantsatte och kämpade för att ro hem det ekonomiskt. Plan B blev att köpa ett begagnat slakteri som SLU hade nerpackat i container. I stället fick han med bankerna på att stötta inköp av en gård till, för att sprida smittrisk och

Norrlandsfågel AB släppte i maj sin första sändning ut till dagligvaruhandeln.

” **Tuffa tider har alltid burit med sig något bra för livsmedelsföretagen. Nu är det upp till oss att visa att vi klarar av det. Jag tror på framtiden i Norrland.**

Larz Hansson och Emilie Häggblom är nya generationen lantbrukare som nu satsar på kycklinguppfödning och Norrlands första stora kycklingslakteri.

hålla isär kläckeri, uppfödning och slakteri.

– Då började de tycka det lät intressant. Och när även andra stora i branschen visade att de trodde på projektet började det lossna. Jag vill ge en stor eloge till Swehatch i Väderstad, utan dem hade vi nog aldrig kommit så här långt. Den hjälpen borde jag ha tagit tidigare.

Skapat struktur

I dag köper det nybildade bolaget Norrlandsfågel AB in ägg från Swehatch. Norrlandsfågel kläcker dem i eget kläckeri, med kapacitet för upp till en miljon ägg per år. De säljer kycklingarna till det egna jordbruksföretaget som föder upp dem och därefter säljer dem tillbaka till Norrlandsfågel AB för slakt och sedan vidare via grossist ut till dagligvaruhandeln. Första leveransen till handeln gick ut i maj. De berörda anläggningarna ligger tillräckligt nära varandra för att logistiken ska fungera men tillräckligt långt ifrån för att minska smitrisken.

På gården jobbar i dag Emilie och en anställd djurskötare till. Tanken var att föra över de anställda från viltslakteriet till kycklingslakteriet. Men när äntligen pandemin började klinga av kom nästa smäll – kriget i Ukraina. Flera av de anställda på slakteriet hade sina rötter i öst och kallades hem. I stället har de nu utbildad nyanlända som flytt från Ukraina och gör ett mycket bra jobb i slakteriet tillsammans med några från den gamla personalen. Totalt arbetar ett tiotal personer i slakteriet på timanställning vid slakt.

Gynna många

Hela konceptet bygger på att ha många mindre leverantörer. Larz mål är att fler bönder ska kunna driva vidare sina lantbruk och nyttja tomma gamla ladugårdar till kycklinguppfödning. Han har tagit fram inredning som går att sätta i befintliga ladugårdar istället för att bygga nytt. Med det hoppas han både kunna bidra till minskat klimatavtryck och att liva upp landsbygden i norr.

Larz Hansson är mån om att fler ska kunna växa och att bonden ska ha lika bra förtjänst som handlaren. Även på spannmålssidan satsar han på svenskt och norrländskt.

– Minst 30 procent av fodret hos oss är producerat i Norrland nu. Min vision är att inom två år kunna ha minst 50 procent av fodret norrifrån och att Norrlandsfågel bara ska vara beroende av svenska marknaden inom fem år.

Stolt styrelseledamot

Larz Hansson har fått bra rådgivning av Lantmännen och även haft besök av fodersäljare söderifrån med erfa-

Larz Hansson har tagit fram inredningslösningar så att fler bönder i norr ska kunna fylla tomma nedlagda ladugårdar med kycklinguppfödning.

renhet av kycklingbranschen under uppbyggnadstiden av företaget.

– Jag är stolt över att sitta i Lantmännens distriktsstyrelse. Det är en organisation som har lyckats riktigt bra, med korta beslutsvägar och här hos oss har även många yngre släppts in med framtidstro och nya idéer. För lantbruket i Norrland är det jätteviktigt att vi måste tro på det vi gör och våga satsa på sådant som kanske inte så många andra har trott på. Just nu har vi den första riktiga svenska kristiden på många år, och den här krisen tror jag inte kan lösas med politiker och subventioner. Vi måste lösa det själva. Tuffa tider har alltid burit med sig något bra för livsmedelsföretagen. Nu är det upp till oss att visa att vi klarar av det. Jag tror på framtiden i Norrland och vi måste sälja det vi har från där vi står nu.

Text: Anna Bergström
Foto: Gunnar Svedenbäck

Vallfrö nästa steg i e-handeln

Foder har gått att beställa online från Lantmännen Lantbruk sedan ett halvår tillbaka. Nu tas nästa steg i utvecklingen av e-handeln med olika växtodlingsprodukter. Först ut är vallfrö.

Lantmännen Lantbruks nya e-handel öppnades för kunderna i oktober 2021 och är en integrerad del av LM² och det går även utmärkt att göra en beställning i mobilen. Just nu pågår arbetet för att få in växtodlingsprodukter i e-handeln. Vallfrö har just börjat säljas och efter hand fylls sortimentet på med ytterligare artiklar.

– Ett första steg är nu taget kring att lansera växtodling via vår e-handelskanal. Ett mycket spännande arbete som kommer fortgå framåt, säger Johannes Åkerblom, växtodlingschef på Lantmännen Lantbruk.

Utvecklingen av e-handeln har fortsatt sedan lansering och sedan en tid finns det möjlighet att vid ordertillfället i e-handeln välja Lantmännens finansieringstjänst. Kunder med finansieringstjänst kan välja detta som betalningsvillkor i kassan, men kan också välja att betala med 30-dagars faktura. I kassan visas kreditinformation med total kredit, utnyttjad kredit och kvarvarande kredit.

Scanna QR koden för att handla online.

Tar nordisk havre ut i världen

”Havre är hälsosamt och ett utmärkt val för den kostmedvetne. Den bästa havren kommer från Sverige och Finland.” Det är några av de säljargument som Nordic Oats har i sin arsenal för att marknadsföra svensk och finsk havre över hela världen.

Ursprunget till Nordic Oats finns i arbetet med den nationella livsmedelsstrategin och dåvarande jordbruksministern Sven-Erik Bucht och hans finska motsvarighet. Tillsammans står Sverige och Finland för ett betydande inflyde på världsmarknaden för havre. Gemensamt för länderna är odlingsklimatet med friskt vatten och långa sommarnätter, vilket ger havre av mycket hög kvalitet. Tankarna växte till en projektgrupp med fyra grundare: Lantmännen, Fazer, LRF och MTK (finska LRF) med ett mål om en gemensam organisation för att marknadsföra svensk och finsk havre på exportmarknaden.

Under 2021 togs nästa steg i projektet. I juni började Anna Carlström som verksamhetsledare för Nordic Oats och i augusti bildades bolaget formellt.

Sedan dess har 17 företag i Sverige och Finland anslutit sig till Nordic Oats. Den gemensamma nämnan är fortfarande havre, men produktpaletten är bred från flingor och müsli, över havredryck till produkter av ren betaglukan (vattenlösliga havrefibrer). De svenska och finska näringsdepartementen och andra myndigheter är också involverade och det finns även ett nära samarbete med Business Sweden och Business Finland.

En ganska imponerande organisation som samlats på kort tid med andra ord. I dag är Nordic Oats även en del i

det Lantmännen sammanfattar som tillväxtpaketet. Satsningarna inom tillväxtpaketet görs alla av Lantmännen i samarbete med andra organisationer och företag och alla syftar till att lyfta svenskt lantbruk till nya höjder. Några exempel på andra satsningar i tillväxtpaketet Tillväxtbolaget, Grogrund och Sweden Food Arena.

Men vad gör då Nordic Oats, i praktiken?

– Vi vill bland annat synas på mässor runt om i världen och marknadsföra den nordiska havren. I början av året var Nordic Oats med på Foodex i Tokyo och framöver finns även mässor i Amsterdam och Paris i planen, berättar Anna Carlström.

Varför behövs Nordic Oats?

– Det här är ett sätt för alla våra företag att stötta varandra när det gäller export. Många av företagen är små och skulle ha svårt att nå ut själva. Men genom att agera tillsammans kan de dra kunder åt varandra.

Samtidigt är det en balansgång eftersom många av företagen också är konkurrenter:

– Vi är mycket noga med att hålla diskussionen på en nivå som inte är konkurrenshämmande. Vi är konkurrenter på den inhemska marknaden, men på den stora marknaden kan vi agera tillsammans. Tillsammans har vi

Nordic Oats på plats på Foodex i Tokyo.

ett nätverk som har kunskap om havre på djupet – både när det gäller havre som gröda och havre som livsmedel.

Havre är en självklar ingrediens i den nordiska maten och traditionen att äta havre har funnits mycket länge. Men intresset ökar också i andra delar av världen, i Asien, främst Kina, i USA och även i Sydamerika har fler och fler fått upp ögonen för havrens fördelar i takt med att medvetenheten om vad man äter ökar.

Hälsoaspekten är främsta försäljningsargumentet. Havre är rikt på betaglukaner, vattenlösliga fibrer som är bevisat hälsosamma och även får säljas med hälsopåståenden i EU. Betaglukan kan nämligen sänka nivåerna av LDL-kolesterol i blodet. Havredryck är även ett utmärkt alternativ till mjölk för laktosintoleranta.

Nästa hållpunkt på Nordic Oats agenda är, förutom ett antal internationella mässor, även en stor marknadsundersökning.

– Vi vill undersöka var vi ska göra våra insatser för att få bäst utväxling av Nordic Oats. Vi tittar även på möjligheterna att söka EU-pengar för specialgrödor och arbetar över huvud taget för att vässa vårt erbjudande från hela gruppen. På det sättet kan Nordic Oats göra skillnad för alla som arbetar med havre både i Sverige och Finland, sammanfattar Anna.

Text: Helena Holmkrantz

Ny affär – handla diesel av Lantmännen

Lagom till Borgeby Fältdagar introducerar Lantmännen en destillat-affär där Lantmännen kommer att erbjuda en rad olika drivmedel och eldningsolja. Prisinformation via sms, orderdagens pris och återbäring är några av förmånerna.

– Drivmedel och eldningsolja är produkter våra kunder efterfrågar och vår ambition är att erbjuda en enkel, trygg och bekväm lösning för detta, säger Helena Häggblad, produktchef specialvaror.

Den nya affären är ett samarbete med OKQ8 som leverantör. OKQ8 kan leverera ett brett sortiment med både traditionella produkter samt produkter med inblandning av förnybara råvaror. BioZ innehåller förnybar diesel utan

RME och GoEasy Diesel upp till 42 procent förnybar diesel. Dessutom finns eldningsolja med lågt svavelinnehåll.

– Att samarbeta med just OKQ8 kändes naturligt, dels eftersom deras produktutbud och serviceerbjudande matchar våra behov, dels då deras hållbarhetsfokus på ett bra sätt lever upp till våra egna höga krav inom hållbarhetsfrågorna, säger Helena.

– Lantmännens kunder har höga krav på såväl produktprestanda som hållbarhet och det känns bra att erbjuda flera alternativa bränslen av hög kvalitet som också bidrar till lägre klimatavtryck. Exempelvis har Go Easy Diesel, Bio Z eller Diesel RME olika mängd inblandning av mer hållbara alternativ utan att det påverkar kvaliteten. Vi har ett starkt fokus på att

erbjuda våra kunder möjligheten att ställa om till mer hållbara alternativ, utifrån var och ens förutsättningar, säger Karin Hellgren, kommunikationschef på OKQ8.

Enligt Helena har en hög servicenivå varit en viktig drivkraft i det nya samarbetet och förutom ett brett produktutbud ges också en rad andra tjänster som är

fördelaktiga för kunden.

– Vi kommer att erbjuda kunderna ett sms där vi meddelar veckans priser. Till skillnad från många andra leverantörer så är det orderdagens pris som gäller, även om priset förändrats till leveransdagen, vilket ger kunden en trygghet i vilket pris som gäller. Beställningen sker genom ett telefonsamtal till OKQ8 och produkterna levereras inom 3-5 dagar. För medlemmar kommer handeln dessutom att ge möjlighet till återbäring, även om procentsatsen inte kommer att vara lika hög som för övrig handel med Lantmännen Lantbruk. Handeln kommer heller inte att räknas in i medlemmarnas insatsgrundande omsättning, avslutar Helena.

Text: Therese Pettersson

Fotnot. Läs mer om destillataffären på LM².

V O L V O

MASKINLEVERANTÖRERNA PRESENTERAR

 **SVENSKA
MASKINMÄSSAN
2022** SOLVALLA 2-4 JUNI

Add Electric med en ny hjullastare

Volvo
Eldrivna maskiner

Glöm inte att
du kan ansöka om
klimatpremie!

Volvo L20 och L25 Electric är två kompakthjullastare på 4,5 respektive 5 ton som drivs med litiumjonbatterier. En enda laddning räcker till ett upp till åtta timmar långt arbetspass i för maskinen lämpliga applikationer, vilka bland andra innefattar lätt trädgårdsskötsel, markanläggning och lantbruk. Maskinerna är de senaste modellerna i utvecklingen från företaget som har gått i bränschen för innovationer inom hjullastare i över 65 år. De levererar den prestanda du förväntar dig, men med den utsläppsfria eldrift du bara drömt om. Oavsett applikation kan du lita på att de här eldrivna kompakta hjullastarna levererar – men på ett tystare, renare och komfortablare sätt.

Läs mer på www.swecon.se/electric eller besök vår monter på Svenska Maskinmässan!

SWECON

Kan räkskal, rester av fisk, havremjöl och hampfrökaka bli framtidens mat? Och går det att skapa goda livsmedel från komponenter som utvunnits ur grön bladbiomassa som täck- och mellangrödor, betblast och vall? Det är frågor som ställs i två nya Formasfinansierade forskningsprojekt där Lantmännen deltar som en av flera parter. Grodden har träffat Annelie Moldin, FoU-chef för Livsmedel och Energi på Lantmännen R&D, för att bättre förstå Lantmännens roll i de nya satsningarna.

Nytänkande

banar väg för framtidens mat

Livsmedelssystemet är centralt i många av de utmaningar samhället står inför, inte minst klimatförändringar. Hur vi producerar och förädlar vår mat är en del av problemet, men också en del av lösningen. I två nya forskningsprojekt "GreenLeaffood" och "3D-Mix", som Lantmännen är delaktiga i, försöker man på olika sätt bidra till ett mer hållbart livsmedelssystem. I GreenLeaffood-projektet vill man utvinna protein och fiber från bland annat mellangrödor och vall för att skapa helt nya produkter. I 3D-Mix-projektet är målet att skapa nya livsmedel genom 3D-printning, från proteiner utvunna från sidosrömmar som raps-, hampfrökaka och havremjöl.

Projektet 3D-Mix och GreenLeaffood, som leds av Chalmers respektive SLU, fokuserar förenklat på hur man i framtiden kan framställa mat på ett mer hållbart och cirkulärt sätt, så att livsmedelsproduktionen från jord till bord, blir så resurseffektiv som möjligt. Lantmännen bidrar som en av flera parter i projekten med sin tid, kunskap och med olika råvaror, beroende på projekt. Förhoppningen är att resultaten från forskningen i slutändan ska gagna Lantmännen och dess medlemmar.

– Med hjälp av forskning bygger vi kunskap som kan omsättas i nya hållbara affärer, både i våra verksamheter och på gårdsnivå. Genom att basera det vi gör på vetenskaplig grund skapas trovärdighet, säger Annelie Moldin. Nytänkande kring framtida livsme-

”

Med hjälp av forskning bygger vi kunskap som kan omsättas i nya hållbara affärer, både i våra verksamheter och på gårdsnivå.

delsförädling, som projekten fokuserar på, är en förutsättning för att hitta nya sätt att producera mat som är hälsosam både för människan och planeten. Här vill förstås Lantmännen vara delaktiga.

– Lantmännen har som företag ett ansvar att bidra till en hållbar produktion och konsumtion. Lantmännen vill och kan vara en del av lösningen. Det är viktigt för oss att vi bedriver en hållbar och långsiktig verksamhet, säger Annelie Moldin.

Vad skulle nyttjandet av sidosrömmar från jordbruket och havet innebära ur ett hållbarhetsperspektiv?

– Genom att använda sidosrömmar i nya livsmedel skapar vi mervärde av intressanta råvaror, i stället för att till exempel använda sidosrömmar som energikälla. Vi behöver sträva mot en mer cirkulär produktion och att behålla sidosrömmar från livsmedelsindustrin i livsmedelssektorn är positivt och det försöker vi till exempel göra i 3D mix-projektet.

Green Leafood (SLU FORMAS)

Ett forskningsprojekt som syftar till att utvinna komponenter som proteiner, kostfibrer och fenoler ur grön bladbiomassa, som kan bidra till goda och näringsrika livsmedel. Att använda bladbiomassa från till exempel täck- och mellangrödor, foderväxter samt sidoströmmar från betblast och gräsklipp, kan bidra till en låg klimatpåverkan och samtidigt höja

värdet på täckgrödor, foderväxter och gröna blad som livsmedel. Genom att använda grön bladbiomassa för produktion av näringsrikt och funktionellt protein, nitrit / nitrat, funktionella kostfibrer och skyddande fenoliska ämnen, så bidrar GreenLeafood till hållbarhet i alla dimensioner längs livsmedelskedjan.

Laddat för fältmessa

Planeten – Produktiviteten – Plånboken. Det är ledorden för Lantmännens monter under sommarens fältmässor i Borgeby, Brunnby och Öjebyn.

Lantmännen Lantbruk visar de största marknadssorterna och därtill några nya spännande sorter som kommer finnas tillgängliga redan till hösten. Dessutom passar man på att lansera en helt ny affär inom Lantmännen: destillataffären, med nya bränslen. (Se artikel sid 28)

På Borgeby gäller även temat vall. Det blir rundvandring och seminarier om vallodling. Lantmännen Maskin visar också vallmaskiner i aktion på fälten.

Från Lantmännen Maskin kommer dessutom nyheter inom hela maskinparken, Valtra och Fendt, liksom vagnar från Joskin.

Som traditionen bjuder kommer det att finnas kaffe och bullar från Lantmännen Unibake till alla besökare. Lantmännens förtroendevalda medlemmar kommer att vara på plats i serveringen för att servera kaffe och diskutera medlemsfrågor.

Samarbete för klimatsmart öl

Under våren har Lantmännen och Spendrups startat ett nytt samarbete där malkorn, som är huvudingrediens i öl, för första gången, odlas enligt vårt odlingsprogram Klimat & Natur. Grödan är redan i jorden och malkornet skördas under hösten, för att sedan användas i öl som bryggs i början av 2023.

Spendrups har sedan många år tillbaka använt malkorn från Lantmännen. Samarbetet kring Lantmännens odlingskoncept Klimat & natur är ett gemensamt grepp för mer hållbar odling och ett naturligt nästa steg på Lantmännens och Spendrups hållbarhetsresa. Odlingsmetoderna inom Klimat & Natur minskar koldioxidutsläppen med upp till 30 procent* genom klimatsmart växtnäring, fossilfria bränslen och precisionsodling. Därtill stärks den biologiska mångfalden av blommande zoner och kemikaliefri utsädesbehandling.

190 hektar malkorn kommer att odlas på Högsta Gård i Ystad för Spendrups räkning och användas i öl som bryggs i början av 2023. Av 3 000 ton malkorn kommer det bryggas ungefär 18 miljoner liter öl.

Annelie Moldin

Roll på Lantmännen: Forsknings- och utvecklingschef för Livsmedel och Energi på Lantmännen R&D

Antal år på Lantmännen: 12 (6 år på Cerealia och nu 6 år på Lantmännen R&D)

Bakgrund i korthet: Uppvuxen i Skåne, ingenjör i botten, men har även doktorerat inom livsmedelsteknik vid Lunds tekniska högskola, jobbat inom livsmedelsindustrin i 18 år.

Kuriosa: Farmor och farfar hade ett litet lantbruk i Dalsland där jag tillbringade en månad varje sommar för att hjälpa till i höskörden.

Roligast med ditt jobb: Att vara delaktig i Lantmännens framtid genom att bedriva forskning för nya affärer och att arbeta i nära samarbete med flera funktioner inom Lantmännen.

Äter till frukost: Havregrynsgröt med mjölk och lingonsylt

I projektet 3D-Mix ska man använda en 3D-printer för att tillverka framtidens mat, när tror du det blir kommersiellt tillgängligt?

– Svårt att säga, just 3D-printing av mat tror jag ligger ganska långt fram i tiden för en bred konsumentgrupp, men med det sagt kan det finnas ett behov av konsumentspecifika produkter där en sådan här teknik kan vara jättebra, som till exempel inom äldrevården. Detta skulle kunna vara ett sätt att personligt anpassa maten näringsmässigt.

Vad ser ni för konkret potential i projektet som "3D-Mix" och "GreenLeafood"?

– Vi ser stora möjligheter i att använda allt vi producerar och samtidigt undvika att skapa nya strömmar som vi inte kan använda, så potentialen i den här

forskningen finns i att använda styrkan i den råvara vi har, samtidigt som vi bidrar till en mer hållbar produktion och mervärde för våra ägare.

Vad skulle dessa projekt kunna innebära för den enskilde lantbrukaren?

– Det är lättast att se kopplingen till GreenLeafood. Lyckas vi med att skapa ett mervärde för mellangrödor kan lantbrukarna sälja även dessa i stället för att plöja ner dem. Om lönsamma produkter kan utvinnas ur vallgrödor kan dessa bli lönsamma att odla även på gårdar utan egna djur. 3D-MIX-projektet genererar förhoppningsvis större värde i Lantmännens produktion och då gynnas ju också Lantmännens medlemmar.

Text: Hanna Dunér

3D-MIX (Chalmers/FORMAS)

Ett forskningsprojekt som syftar till att omvandla sidoströmmar från både växtriket och den marina näringen till nya lokalproducerade produkter. Utifrån tre växtbaserade källor: raps-, och hampfrökaka samt havremjöl och fyra marina sidoströmmar (räkskal, sill-, och laxfilérester samt grön och brun tång) vill man utvinna proteinrika delar med fokus på funktionalitet. Delarna kombineras för att hitta en bra balans mellan de gröna och de blåa proteinernas egenskaper och styrkor. Innovativa livsmedelsprodukter och foder kan skapas genom 3D-printingsteknik och extrudering av de blågröna proteinrika blandningarna.

Formas

Formas är ett statligt forskningsråd för hållbar utveckling som finansierar forskning och innovation. Formas verksamhetsområden finns inom miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Formas genomför forskningssammanställningar som syftar till att underlätta för Sverige att nå sina miljömål.

Festmiddag + lantbruk = sant

På Bälunge gård utanför Luleå i Norrbotten möts två växande näringar – lantbruk med självhushåll och besöksnäring. Gårdens restaurang med plexiglas in till korna, söndagsbrunch, festmiddagar och konferenser med öppen gård är ett koncept som har tagits emot med storm.

Britta-Karin Jakobsson, Bälunge gård.

Bälinge gård satsar på tillverkning av egna livsmedel och servering vid sidan om lantbruket.

En liten ekologisk gård med stora planer. Så beskriver Bondgården i Bälinge sig själva. Och nog är det stora planer. Vid

Groddens besök är hela gårdensplanen full av bilar. Det är söndagsöppet i serveringen och det vimlar av besökare både ute och inne. I hallen välkomnar den stora hunden Oden, så snäll så du nästan måste känna om han är på riktigt eller en pryd-nadshund. Han tittar förstrött på gästerna som går in och ut genom glasverandan. För vissa stamgäster är han en favorit som gärna får en stund med lite kli bakom örat på soffan. För de yngsta gästerna är det nog den lilla, lilla geten som klappar omkring i lokalerna som är dagens höjdpunkt. Eller att få klappa kor, getter och grisar ute på gården.

100 matgäster

Inne i serveringen är det med norrbottiska mått just efter två års inarbetat coronaavstånd otroligt tätt med besökare. Kön är lång och du får spana efter en och annan ströplats för att slå dig ner. Möblemang och dekorationer är hemtrevliga och genuina med detaljer och minnen från svunna tider. Populärast är den del av restaurangen som har glasvägg in mot ladugården. På andra sidan står korna och mumsar stilla. Trots att pandemin slog till just efter premiäröppningen och allt skalades ner, har det hunnit hållas bröllop och till och med varit kungligt besök här med korna som närmsta granne. I restaurangen ryms drygt 100 gäster.

Arbetsam dröm

Nu när restriktionerna har släppt strömmar bokningarna in så pass att de tvingats säga stopp vissa perioder. Konceptet är helt klart lyckat och rätt i tiden.

Britta-Karin Jakobsson tar sig för pannan med ett leende och sätter sig ner när ruschen börjar klinga av för

dagen, trött men nöjd. Hon är idésprutan som tog över sin mammas släktgård och såg möjligheterna till ett nytt sätt att driva den vidare på. Britta-Karin är uppvuxen på lantbruk. Hon hade bedrivit mjölkproduktion sedan år 2000, först med sin bror som tog över föräldrarnas hus på ett annat ställe i byn, och sedan med sambon Thomas Holmbom som hon byggde upp konceptet med på den nya gården. Det gamla huset

revs och en ny mangårdsreplika byggdes upp för besöksändamål medan de själva bodde i huset intill. För två år sedan hade de premiäröppning med kosläpp på självaste nationaldagen. Gensvaret blev enormt.

– Det kom 800–1 000 personer. Det blev trafikstockning och polisen kom, minns Britta-Karin.

Att öppna en ny verksamhet mitt under pandemin var en utmaning i sig. Men coronatiden väckte också prep- pern i många som började intressera sig för självhushåll och blev medvetna om vikten av att handla närproducerat, hemestra och gynna lokala aktörer.

Självhushåll och besöksgård

I dag driver Britta-Karin verksamheten ensam tillsammans med en anställd kock och timanställda efter behov. Med uppbackning av sin mammas kunskap och erfarenhet och stor hjälp av sina vuxna barn och vänner som hjälper till. Gården har i dag ett 40-tal getter, 20–30 får, cirka 40 nötdjur och 80 hektar vall. Parallellt med detta rullar även besöksnäringssdelen, som är ett företag i sig och ska synkas med att förlösa kalvar, lära kvigor mjölkas och andra göromål på gården. Mitt under Groddens besök signaleras att det är kalvning på gång. Mamma Lisbeth tar den jouren.

– Grundtanken är att få jobba med självhushåll och besöksgård, och transparens. Gästerna ska kunna se hur våra djur har det. Man ska kunna stå för det man gör, menar Britta-Karin.

Genom att själv förädla råvaran och kunna ta betalt för upplevelser och

Grundtanken är att få jobba med självhushåll och besöksgård, och transparens. Gästerna ska kunna se hur våra djur har det. Man ska kunna stå för det man gör.

tjänster ser hon också en större möjlighet till lönsamhet än med traditionellt jordbruk där flera led av uppköpare och återförsäljare ska ha förtjänst på det du producerar. Gårdens eget smör, ägg och hemgjorda yoghurtglass är stående inslag i den egna restaurangens recept och menyer, liksom det egna nötköttet.

Trädgårdsodling och hotell

En gångbro med genomskinligt kupoltak från centrala Luleå skulle skrotas men togs tillvara på gården och ska fyllas med grönsaksodlingar. Självplock och snittblommor är drömmar som ligger nära i tiden att bli verklighet. I restaurangen finns också en liten scen som bjuder in till mer kultur.

Men Britta-Karin är inte färdig med det.

– Nej, det ska ju bli hotell också, skrattar hon.

Fastigheten är redan förberedd för hotelldelen, men ekonomin, livet och

dygnets timmar styr takten på färdigställandet. Målet är att så snart som möjligt kunna inreda och öppna hotellrummen, som ska döpas efter Britta-Karins mormor Ester och hennes syskon Agnes, Henning, Daga och Ebba. När hotellrummen är kompletta kan gästerna även sova över och stanna längre på gården.

Just nu tar Britta-Karin och hennes medarbetare en dag, vecka och månad i taget och försöker hitta en hållbar struktur i företaget, både mänskligt och ekonomiskt.

– Flexibilitet är väl vårt nyckelord. Vi försöker hitta en balans och varvar mellan konferenser, afterwork, ta emot skolbarn och besöksgrupper, hålla kurser och ordna middagar och brunch. Om fem år hoppas jag vara klar med hotellet och ha fler, både års- och timanställda, säger Britta-Karin.

Text: Anna Bergström

Bild: Gunnar Svedenbäck

**POTATIS
EMBALLAGE**

**NY
HEMSIDA!**

**FOTE GÅRDENS
EMBALLAGE
LIDKÖPING**

Tel 0510-500 29
070-545 00 29
Fax 0510-500 04
leif@fotegarden.se
www.fotegarden.se

Tre av årets ambassadörer i grupp Öst/Svea är Pelle Hanner, Matilda Jansson och Johan Andersson.

BILD: ANNIE ERICSSON

Årets ambassadörer har haft första träffen

Ambassadorsprogrammet 2022 har efter en uppskjuten start nu kommit igång och alla fyra grupperna har haft sin första träff.

Grupp Öst/Svea fick besöka och lära sig mer om Lantmännen Bioagris verksamhet under ett besök i Uppsala. I väst fick gruppen möjlighet att titta närmare

på Fendt-centret i Vara. Grupp Syd träffades i Eslöv och passade på att göra studiebesök på utsädesanläggningen. Den nordligaste gruppen, slutligen, möttes i Örnköldsvik och fick stifta närmare bekantskap med Lantmännen Maskin.

– Jag tycker att dagen har levt upp till mina förväntningar: att lära mig mer om Lantmännen och hur det fungerar, säger Johan Andersson, ambassadörsdeltagare från Östergötland.

Ambassadorsprogrammet är ett utbildningsprogram för unga lantbrukare som ska öka kunskapen om Lantmännen som affärspartner och för ägandet av föreningen. I år är det totalt 29 ambassadörsdeltagare som kommer från hela landet. Under tre fysiska träffar ska deltagarna träffa och lära sig mer om olika delar av Lantmännens verksamhet. Här tas ämnen som är viktiga i relationen mellan medlemmar och Lantmännen, men även sådant som

BILD: HELENA HOLMKRANTZ

Den sydligaste ambassadörsgruppen gjorde ett studiebesök på Lantmännens utsädesanläggning i Eslöv. Där visade driftschefen Mats Averfalk runt.

ökar förståelsen för Lantmännen som kooperation och koncern.

Tanken är ett ömsesidigt utbyte där ambassadörerna lär sig mer om hur Lantmännen fungerar, samtidigt som deltagarna kommer med inspel om hur de som kunder och framtida målgrupp ser på Lantmännen som affärspartner.

Text: Annie Ericsson

MAXA DIN MASKIN INFÖR VÅRBRUKET

Med Agrols smörjmedel i din maskin sparar du tid och pengar. Produkterna håller mycket hög kvalitet så du kan arbeta i lugn och ro utan onödiga driftstörningar och få ut det bästa av din maskin inför vårbruket.

www.agrol.se DIN MASKIN. VÅRT INTRESSE

Hög tid för Lyckseleträff

Paneldebatt och föreläsningar. Minimässa med utställare både från Lantmännen och lantbruksbranschen i stort. Festligheter med supé, dans och show.

Den 12-13 november samlas Lantmännens medlemmar i de nordliga distrikten återigen till medlemsträff på Hotell Lappland i Lycksele. Senast det begav sig var 2017.

Årets Lyckseleträff har temat Gårdens resurser och varvar matnyttig kunskap om Lantmännen med festlig inramning. Mer information och anmälan hittar du på lantmannen.se

Sista anmälningsdag är 30 september.

BILD: HELENA HOLMKRANTZ

Lyckseleträffen, som här är 2014, brukar fylla Hotell Lappland till bristningsgränsen med glada medlemmar i Lantmännen.

Fånga Lantmännen från jord till bord

I sommar blir det åter fototävling på temat Lantmännen från jord till bord. Alla bilder som speglar Lantmännens verksamhet är välkomna. Exempel på motiv är jordbruk, personer, djur, gårdsaktiviteter, anläggningar – tänk fritt! Skicka in max tio foton eller korta filmer (högst 60 sek) till reimagine@lantmannen.com och skriv "Fototävling" i ämnesraden. Mer info om tävlingen finns på LM² och intranätet.

Tävlingen pågår 1 juni till 31 augusti. Vinnarna presenteras i början av september.

Foto-
tävling

Urban Rydin

Skattechef på Fyrklövern
ekonomi och juridik AB

Jordbrukets konkurrenskraft och lönsamhet har redan sedan tidigare hämmats av höga skatter och omfattande administration. Många anser rentav att denna ekonomiska kris är värre än torkan 2018.

Kan ändrade skatteregler hjälpa jordbruket?

Den ekonomiska situationen är mycket bekymmersam för landets jordbrukare just nu. Insatsvaror som diesel, el, djurfoder och handelsgödsel har på senare tid skjutit i höjden vilket bidragit till att ytterligare försämra konkurrenskraften.

Till den del av jordbrukets högre kostnader för insatsvaror som består av punktskatter skulle det givetvis vara en ganska effektiv åtgärd att ta bort eller sänka dessa. Det minskar kostnaderna som i övrigt normalt är direkt avdragsgilla så där är inte så mycket mer att göra. Regelförenklingar ger dock minskade kostnader och bättre möjligheter för de utsatta företagen som ofta driver sin näringsverksamhet som enskild näringsverksamhet. På skatteområdet diskuterades, precis innan januariavtalet föll, ett förenklingspaket med ganska stora inslag som berör de gröna näringarnas företag. Vi var nära en politisk överenskommelse och det bör givetvis snarast genomföras.

Periodisering

Företag som går dåligt har sedan som grund inga skatteproblem som behöver åtgärdas. Möjligheterna att periodisera inkomster från goda år till sämre år är ganska goda, men det kan absolut kompletteras med åtgärder, som ännu en tillfällig ökning av möjligheten till periodiseringsfond. Det infördes ju under pandemin. Och då kombinerades den med sänkta egenavgifter nästa år då för inkomst upp till 100 000 kr som enbart påfördes ålderspensionsavgiften om 10,21 procent. En sådan lösning bör övervägas även nu.

Sänkt kommunalskatt är ingen åtgärd regeringen kan genomföra och en sänkning av den statliga inkomstskatten ger bara sänkt skatt för ett fåtal höginkomsttagare och är därför inte önskvärd. Högre grundavdrag strider mot syftet för avdraget, bör därför inte genomföras och ytterligare en skattereduktion riskerar att inte ge någon effekt alls.

Slutsatsen av det är att det ändå vore bra med återinförandet av pandemins tillfälliga kombination av höjd periodiseringsfond och sänkta egenavgifter.

Vi bör dock också överväga åtgärder med ett bredare syfte och ett längre tidsperspektiv. Vår försörjningsgrad är i dag 50 procent, vilket kan jämföras med Finlands 80 procent. Dessutom kommer en ökad svensk konsumtion av svenska livsmedel att ge en positiv miljöeffekt.

Ökande import

Men utvecklingen ser inte bra ut, år 2020 importerade vi jordbruksprodukter och livsmedel till ett värde av nästan 130 miljarder kronor. Jämfört med 2010 är det en ökning med 65 procent. Vidare har antalet jordbruksföretag i Sverige sedan 2010 minskat från ungefär 71 000 till ungefär 58 000 år 2020. Jordbruksmarken i Sverige har sedan år 2010 minskat från 3 085 365 hektar till 3 013 041 hektar år 2020. Det är en nedgång med 72 324 hektar, motsvarande nästan 1 hektar i timmen.

” Sänkt kommunalskatt är ingen åtgärd regeringen kan genomföra och en sänkning av den statliga inkomstskatten ger bara sänkt skatt för ett fåtal höginkomsttagare och är därför inte önskvärd. Högre grundavdrag strider mot syftet för avdraget, bör därför inte genomföras

Vi kan fortsätta med nedslående siffror, i Sverige fanns ungefär 348 000 mjölkkor 2010, jämfört med bara 300 000 år 2020. Det är en nedgång med 13 procent. Något som är anmärkningsvärt är att under samma tioårsperiod har antalet företag med mjölkkor minskat från 5 619 till 3 087 stycken, vilket innebär 45 procent färre företag. Det är alltså många som äger färre mjölkkor. År 2020 odlades potatis på 24 000 hektar av åkermarken. Det är 3 130 hektar mindre än år 2010, en minskning med 12 procent.

Under denna tid har vi blivit en miljon fler människor i Sverige som ska dela på mindre svenskproducerad mat.

Dags för jordbruksavdrag

Båda de mål som tidigare nämnts och det rekommenderade förenklingspaketet bör därför läggas till de aviserade förbättringarna för skogskonto (även vid naturvårdsavtal) och ersättningsfond, längre återinvesteringsstid samt införandet av ett jordbruksavdrag. Detta avdrag föreslogs av utredningen om fossiloberoende jordbruk och är en nödvändighet för att vända på trenden. Avdraget har ett viktigt symbolvärde.

Jordbruksavdraget baseras på existerande norska regler och ska beräknas på företagets intäkter och ska omfatta företag inom jord-, skogs- och vattenbruk. Med ett avdrag innan kostnaderna dras av på sju procent av bruttointäkterna kan de gröna näringarnas sänka sin grundläggande beskattning med cirka två miljarder kr ett normalår. För jordbruk gäller att avdraget ska ges för aktivt jordbruk oavsett företagsform och varken arrendeinkomster eller EU-stöd ger avdrag. För skogsbruket erhålls samma avdrag, dock är i denna verksamhetsgren avdraget förbehållet enskilda näringsidkare.

Nu måste politikerna ta ställning för jordbruket!

Urban Rydin

Urban Rydin är doktor i juridik vid Lunds universitet. Förutom ett antal år på Skatteverket har han arbetat 33 år i LRF-sfären, varav en stor del av tiden som LRF:s skattechef. Det innebär bland annat expertuppdrag i olika utredningar och skrivande av många remissvar. Urban fortsätter arbeta efter uppnådd pensionsålder, men arbetar numera som skattechef för Fyrklövern Ekonomi och Juridik.

Äntligen är Kask här – framtidens kvarnvete

Kvarnvetet Kask är från vår egna svenska förädling i Svalöv.

- Hög avkastning
- Odlingssäker
- Starkt strå
- Bra bakningsegenskaper
- Högt protein

Kontakta din säljare för mer information.